

„Un roman cu adevărat strălucitor.”
Kenzaburō Ōe

POLIROM

Takashi Hiraide

Pisica musafir

BIBLIOTECA POLIROM

Takashi Hiraide
Pisica musafir

Traducerea din limba japoneza și note de
Diana Tihan

POLIROM

2016

1

Prima dată a apărut ca un nor zdrențuit. Un vălătuc plutitor ce se înfiora ușor dintr-o parte în alta parcă suflat de o boare de vânt.

Ferestruica din colțul bucătăriei noastre dădea către un gard înalt de lemn, atât de aproape, încât un om de-abia dacă se putea strecura pe acolo. Privită dinăuntru, sticla încetoșată a ferestrei semăna cu un ecran cenușiu de proiecție. Pesemne că în gardul de lemn se crăpase un ochi, căci pe ecranul neobișnuit se oglindea mereu, împăienjenit, verdele gardului viu aflat la nord, cum traversezi poteca lată de trei-patru pași. Când trecea cineva pe poteca aceea îngustă, silueta i se răsfrângea umplând întreaga fereastră. Probabil prin același principiu care guvernează funcționarea unei camere obscure, lumina unei zile însorite părea și mai orbitoare văzută din bucătăria întunecată, iar imaginile trecătorilor se proiectau cu susul în jos. Ba mai mult, umbrele mergeau exact în direcția opusă față de cea spre care se îndreptau în realitate stăpânii lor. În clipa în care trecătorul se apropia de ochiul din gard, silueta sa răsturnată se umfla atât de mult, încât ajungea să acopere fereastra cu totul, iar când trecătorul se îndepărta, umbra dispărea cu desăvârșire într-o clipită, ca într-un fenomen optic bizar.

Însă imaginea de nor zdrențuit care se ivise în ziua aceea nu prea voia să se dea dusă. Și nici când se apropia de ochiul din gard nu se mărea prea mult. Chiar și în punctul în care ar fi trebuit să se umfle la maximum, imaginea proiectată pe jumătatea de sus a ferestrei nu depășea o mărime ce putea fi cuprinsă în palmă. Dar după ce a șovăit nehotărât în drum, norul zdrențuit a scos, în sfârșit, un miorlăit firav.

Soția mea și cu mine ne refeream la poteca aceea îngustă cu un nume ales de noi: *poteca-fulger*.

La vreo douăzeci de minute de mers cu trenul pe linia privată care pornește din gara Shinjuku și se îndreaptă către sud-vest, se găsește o stație mică, unde expresul nu oprește și de la care, după vreo zece minute de mers spre sud, dai peste o costișă domoală. După ce traversezi pe diagonală singurul drum din vârful ei cu ceva trafic, care merge pe direcția est-vest, te afli de această dată în fața unui coborâș destul de larg și văluos, la vreo șaptezeci de metri în josul căruia, pe partea stângă, se ridică o casă cu o intrare de modă veche, cu stîngii de bambus ce îmbrăcau vertical jumătatea inferioară a zidului de piatră. În fața, cum intrai pe stînga, zidul devenea auster și tot de acolo se făcea o potecă ce șerpuia de-a lungul unui gard de lemn.

Locuința închiriată de noi era o casă de oaspeți situată într-o curte mare, în zona cuprinsă între zidul de piatră și gardul de lemn. Puțin mai încolo de plinătatea gardului se deschidea o poartă joasă de lemn, care servea atât ca intrare secundară pentru proprietari, cât și ca intrare principală pentru chiriași. Crăpătura apăruse puțin mai încolo de aceasta poartă, ca un ochi nebăgat în seamă de nimeni.

După ce treceai prin fața ferestrei încastrate ce dădea în spatele gardului de lemn, fără ca măcar să-ți treacă prin cap cât de clar ți se proiecta imaginea în bucătăria noastră, dădeai de un perete

de cărămidă roșie care te împungea din stânga, apoi drumul o cotea oarecum abrupt la dreapta. Brusc, în cale îți răsărea o casă cu acoperișul învelit de frunzișul stufos al unui ulm uriaș, apoi drumul se curba din nou brusc, de această dată spre stânga. Cotiturile strânse ale potecii o făceau să semene cu felul în care adeseori apare desenat fulgerul și de aceea noi am numit-o, mai în glumă, mai în serios, poteca-fulger.

Ulmul care umbrea poteca era bătrân. Este posibil chiar să fi fost desemnat copac protejat de către autoritățile locale: construcția casei vădea că totul fusese gândit în așa fel încât trunchiul copacului să rămână îngădit și să fie păstrat neatins. Libere să crească în voie, ramurile sale se întindeau bogate atât în partea de răsărit a casei proprietarilor, cât și deasupra casei de oaspeți, aflată în colțul de nord-est al curții, binecuvântându-ne pe toți cu umbra lor verde și răcoroasă. Dar spre sfârșitul toamnei, când frunzele îi cădeau mormane la poale, ulmul o făcea adesea pe proprietăreasă să ofteze din străfundul sufletului.

Cel care și-a pus în gând să ia și să crească pisicuța, la câteva zile după apariția ei rătăcită pe poteca-fulger, a fost băiețelul de vreo cinci ani din casa vecină, în grădina căreia se afla ulmul.

Cu toate că eram vecini la răsărit, curțile noastre se alăturau doar la colțurile ascuțite ale potecii, așa că nu aveam deloc prilejul de a da ochii unii cu alții. În plus, granița dintre grădina noastră și casa vecină se materializa într-un perete zdravăn, care nu lăsa nicio posibilitate de comunicare, cu excepția unei fereștruci pentru ventilație. Dar mai presus de toate, în calitatea noastră de simpli chiriași ai casei de oaspeți ce ocupa ea însăși doar un colț din curtea aceea întinsă, nu prea aveam sentimentul ca suntem vecini în adevăratul sens al cuvântului.

Băiețașul se juca adesea pe la cotiturile potecii, chiuind zglobiu, dar nici așa nu ne întâlneam, căci viețile noastre se desfășurau în contratimp, după fusuri orare complet diferite, eu rămânând până târziu în noapte la masa de scris. Totuși, declarația lui hotărâtă de a lua în grijă pisica a trecut peste gardul de lemn și mi-a ajuns la urechi, într-o dimineață târzie, la micul dejun. Câteva zile după aceea, am surprins pisicuța cutreierând cu pași iuți grădinița noastră cât un uscător de rufe și, auzind glasul copilului, un zâmbet mi-a înflorit pe obraji.

Când privesc înapoi și mă gândesc la toate câte s-au întâmplat, îmi dau seama că aceea a fost o ocazie pe care eu am pierdut-o.

2

Anunțul băiatului, destul de categoric pentru un copil de cinci ani, a ajuns, se pare, și la urechile bătrânei proprietărese, căci în seara aceea am auzit-o stând de vorbă cu cineva la poartă:

— Aveți de gând să vă luați pisică?

Glasul uscat al bătrânei se ridicase amenințător.

— Eu chiar nu știu ce să mă mai fac cu ele, a continuat ea.

Apoi s-a apucat să povestească despre pisicile care-i tot invadeau curtea din toate direcțiile, despre stricăciunile pe care le făceau în grădină, despre cum duduiau gălăgioase pe acoperiș sau cum lăsau uneori chiar și urme de noroi prin casă.

Tânăra vecină de alături vorbea cu un glas distins și șoptit. Asculta îngăduitoare văicărelile bătrânei de optzeci de ani, ceea ce lăsa impresia că adoptase o poziție defensivă în această bătălie. Și totuși nu s-a dat deloc bătută. Probabil că și l-a închipuit pe băiețel ascultând pe furiș discuția lor și rugându-se fierbinte să i se dea voie să crească

pisica. În cele din urmă, cea care a pierdut bătlia a fost bătrâna.

Atunci mi-am amintit că în urmă cu doi ani, când am închiriat casa de oaspeți de la bătrâna proprietăreasă, în contract figura și o clauză care stipula că nu aveam voie cu animale de casă și copii.

La momentul respectiv nici eu, nici soția mea nu ne doream cu tot dinadinsul copii, deși urma să trecem amândoi de treizeci și cinci de ani. Cât privește animalele tipic crescute în casă, nici unul dintre noi nu ne dădeam în vânt după pisici, iar câine nici nu se pusese vreodată problema să ne luăm, fiindcă amândoi eram ocupați, fiecare cu munca lui. De aceea se poate spune că noi eram chiriașii ideali, căci îndeplineam cu brio condițiile impuse de proprietari.

Printre prietenii noștri apropiați se numărau și câțiva iubitori de pisici, dar drăgălășenia dulceagă din ochii lor mă exaspera la culme uneori. Ba chiar mi se părea că lăsau la o parte orice urmă de rușine dedicându-se trup și suflet pisicilor lor. Dacă stau să mă gândesc bine, poate că reacționez așa nu din cauză că nu-mi plăceau pisicile, ci pentru că nu eram pe aceeași lungime de undă cu iubitorii de pisici. Și, mai mult decât orice, nu aveam nici cea mai vagă idee despre ce însemna să ai în preajmă o pisică.

În copilărie am avut la un moment dat un câine de la care am învățat că relația omului cu acest

animal se bazează pe reguli clare. Tensiunea dintre stăpân și supus, transmisă prin intermediul lesei, mi se părea revigorantă. Eram cam de vârstă micului nostru vecin și locuiam într-o casuță lipită de altele asemenea, într-un lung șir de așa-numite locuințe municipale. M-am trezit din senin că cineva mi-a furat cățelușul pe care începusem să-l cresc cu puțin timp în urmă. Era într-o zi de sâmbătă sau duminică, puțin după prânz. Cel care

a băgat de seamă că micul spitz legat la intrare dispăruse a fost tata.

— Răpitori de câini, a murmurat el, căutând imediat după aceea să atenueze greutatea cuvintelor.

A țâșnit afară din casă luându-mă și pe mine cu el, dar, deși am alergat și am căutat cât vezi cu ochii n-am mai găsit nici urmă de câine sau de răpitor.

Îmi amintesc de parcă era ieri: după felul în care tata și-a înghițit cuvintele când a rostit „răpitori de câini”, mi-am dat seama că nu trebuia să-l întreb mai multe. Sora mea mai mare susține că am plâns atunci toată noaptea, dar eu nu-mi aduc deloc aminte să se fi întâmplat așa ceva.

E drept că am spus că nici eu, nici soția mea nu ne dădeam în vânt după pisici, dar ea avea darul de a comunica foarte ușor cu lumea viețuitoarelor. În copilărie, prinsese împreună cu fratele ei mai mare raci de râu și salamandre, pe care îi ținuse apoi în acvariu. Îmi povestea cum scosese din crisalide diverse feluri de fluturi, pentru ca aceștia să-i zboare apoi în voie prin cameră. Avusese și păsări mici - cinteze și canari, crescuse chiar și pui de găină. Îngrijise pui de vrabie căzuți din cuiburile lor și oblojise lilioci răniți. Chiar și acum, când schimbam programul televizorului pe vreun canal despre lumea animalelor, putea să numească întotdeauna, aproape fără greșală, până și cele mai ciudate viețuitoare de peste mări și țări.

Prin urmare, când am spus că nu prea ne dădeam în vânt după pisici, am avut în minte sensuri complet diferite pentru mine și soția mea: de când se știe, ea manifestă un interes vădit și egal față de toate viețuitoarele, spre deosebire de mine; la mine totul se reduce la simpla preferință pentru câini sau pisici.

După ce a ajuns în stăpânirea vecinilor noștri, pisicuța a început să-și facă și mai des apariția în

grădină, cu o zgărdiță roșcată la gât, de care atârna un clopoțel răsunător.

Grădina casei mari și cea a casei de oaspeți erau despărțite doar de un simplu gard de lemn, ca fi cum ar fi fost de fapt una singură, dar cum grădina cea mare avea și copaci, și mici dealuri, și un iaz, și brazde de flori, era, firește, preferata pisicuței, care pășea mai întâi în locul verde al casei de oaspeți, apoi se aventura în uriașa grădină de alături.

Ori de câte ori găsea deschisă ușa grădiniței noastre în drumul ei spre grădina cea mare, pisica se uita mereu curioasă la noi în casă. Nu-i era teamă de oameni câtuși de puțin. Însă era extrem de precaută, cum sunt, probabil, toate felinele din fire. Cert este că doar ne cerceta cu privirea pe tăcute, cu coada ațintită în sus, și niciodată nu intra. Nici atunci când încercam să o luăm în brațe nu stătea, ci o zbughea cât ai zice pește. Iar dacă dădeam să o prindem cu de-a sila, își arăta colții. Conștienți fiind de ochiul vigilent al bătrânei, nici noi nu ne-am dat prea mult peste cap să o îmblânzim.

Întâmplările de mai jos s-au petrecut în 1988, spre sfârșitul epocii Showa¹, din toamnă până la începutul iernii.

3

Pisica se numea Mica². Din camera mea, îl puteam auzi pe băiat cum o striga cu un glas formidabil de pițigăiat: Mica! Apoi distingeam pantofii copilului alergând pe afară și clinchetul clopoțelului sunând în urma lui.

Mica era o pisică la fel ca multe altele, cu blănița de un alb imaculat, presărată ici-colo cu pete fumurii, în care se ghicea amestecat și puțin

cafeniu deschis: o pisică tipic japoneză, doar ceva mai subțire și mult mai mică.

În ceea ce privește trăsăturile ei specifice, pe cât era de firavă, pe atât de mult îi ieșeau în evidență urechile frumos arcuite și mereu ciulite. În plus, se deosebea de alte pisici prin felul tăcut, complet imperceptibil, în care se apropia de oameni. La început am crezut că nu mă lăsa să o ating pentru că nu eram eu obișnuit cu pisicile, dar treptat mi-am dat seama că nu era deloc așa. Când pe poteca-fulger mai trecea câte o fetiță care se ghemuia ca să se uite mai bine la ea, pisica nu fugea, așa cum nu fugea nici de mine, dar în clipa în care fetița dădea să o atingă, pisica o zbughea iute și fără drept de apel. Refuzul acesta avea în el ceva rece și îți lăsa impresia unui fulger alb.

Mai mult decât atât: pisica nu scotea nici cel mai mic sunet. Când și-a făcut prima oară apariția pe poteca-fulger, mi s-a părut că am auzit un miorlăit ușor, dar după aceea n-a mai mieunat niciodată. De parcă ar fi vrut să ne resemnăm cu gândul că nu avea să ne mai ofere privilegiul de a-i auzi glasul vreodată.

O altă particularitate de-a ei era faptul că își muta mereu atenția de la un lucru la altul - o trăsătură înăscută, ce depășea curiozitatea specifică unui pui de pisică. Probabil din pricină că se juca mai mult singură în grădina imensă - nu știu sigur, însă în timp ajunsese să reacționeze cu mare acuitate la insecte și șopârle. Ba chiar mă făcea să cred, nici mai mult, nici mai puțin, că simțea până și schimbările ce preced apariția vântului sau a luminii, insesizabile omului. Deși mulți pisoi sunt înzestrați cu astfel de abilități, mișcările agile ale Micăi erau de o agerime cu totul ieșită din comun. Firește, de vreme ce ea era pisica de pe poteca-fulger.

Soția mea nu mai prididea să mi-o laude, arătând-o cu degetul când trecea prin fața noastră.

Mica devenise grozav de pricepută la jocul cu mingea, sub îndrumarea băiețelului, din câte se pare, dar nu neapărat. Copilul folosea o minge de cauciuc cât să-i încapă în pumn. Chiotele sale de bucurie și loviturile vesele ale mingiuței pe poteca-fulger creau o atmosferă atât de ispititoare, încât îmi trezeau și mie poftă să încerc jocul în grădinița noastră.

La capătul unui îndelung șir de ezitări, într-o zi mi-am scos mingea de ping-pong dintr-un colț de sertar și am bătut-o de câteva ori de zidul de ciment de la baza verandei deschise. Cu spinarea puțin coborâtă, Mica a început să urmărească mingea cu ochi nespus de ager. Pe urmă, fără să slăbească din ochi obiectul nici măcar o clipă, și-a încordat întreg trupul, ghemuit una cu pământul, apoi și-a aliniat lăbuțele una lângă alta, s-a tras ușor înapoi și s-a strâns covrig, ca un arc. Din poziția aceasta, s-a năpustit la pământ cu o precizie nebună, zburând înversunată peste mingea albă de ping-pong. După aceea, a prins a alerga printre picioarele mele ca o zvârlugă, învârtind în același timp mingea de mai multe ori în aer, între cele două lăbuțe din față.

Firea ei schimbătoare, care o determina să-și îndrepte brusc atenția în altă parte, se manifesta chiar și în mijlocul unei astfel de demonstrații de inegalabilă măiestrie. Lăsa imediat uitării mingea de ping-pong și, repliata într-un unghi aproape ascuțit, o secundă mai târziu atingea cu lăbuța creștetul vreunei broscuțe ascunse după câte o piatră din grădină, pentru ca în clipa următoare să se întoarcă brusc în partea opusă și să plonjeze pe una dintre labele din față, rostogolindu-se pe iarbă, de unde, cu burtica albă la vedere, mă privea în ochi, legănându-se ușor. Îndată după aceea, mă lăsa în plata Domnului - nu mai eram partenerul ei de joacă - și, după ce prindea dintr-o săritură măneca vreunei rufe ce adia pe frânghie la uscat, se strecura ca fulgerul prin ușița de lemn ce dădea

în grădina mare. Cu toate că de la prietenii mei mari iubitori de pisici auzisem că ele nu se joacă cu mingea decât atunci când sunt pui, chiar și după ce nu a mai fost nicio îndoială că se făcuse deja mare, pe Mica jocul cu mingea părea să o captiveze din ce în ce mai mult.

Mica mai avea încă o calitate distinctivă: era o pisică „remarcabila”, după cum zicea bătrâna proprietăreasă, care, ținând cont de câte pisici alungase toată viața ei, probabil că știa ce spune.

O fotografie mi-a povestit odată că toți iubitorii de pisici cred, fiecare în parte, că pisica lor este cea mai grozavă și că alta la fel nu se mai găsește nicăieri în lume. Ea însăși iubitoare de pisici, de când și-a dat seama de această slăbiciune, a început să fotografieze numai pisici vagaboande, cunoscute pentru înfățișarea lor dezolantă, care nu inspiră nimic altceva decât repulsie.

După aceea, Mica a început să vină singură pe la noi, parcă invitându-ne pe cei care ne aflam acolo să ieșim la joacă. Mai întâi intra doar pe jumătate și se uita țintă la noi, apoi se retrăgea rapid, și în mod intenționat, într-o parte, chemându-ne după ea în grădina mică. Repeta această invitație mută de două-trei ori, până când ne conformam. De regulă, soția mea lăsa bucuroasă ce avea de făcut, sărea în sandale și îi făcea pe plac.

Încet-încet, Mica a prins obiceiul să intre în casă și să se odihnească după zbenguială. Când a început să doarmă pe canapea, încolăcită sub formă de picătură, o bucurie deplină s-a revărsat asupra noastră ca și cum imaginea pisicii dormind n-ar fi fost altceva decât ea însăși un vis de-al căminului nostru.

Din clipa în care am lăsat-o pe Mica să ne intre în casă după placul ei, îndurând cu stoicism ochiul scrutător al proprietăresei, am început să detectez cum se înfiripa și în sufletul meu

înțelegerea pentru ce simțeau iubitorii de pisici. Mi se părea că oricâte pisici frumoase vedeam la televizor sau în calendarele cu pisici, nici una nu era ca Mica. Dar, cu toate că în ochii mei Mica era cea mai grozavă pisică de pe pământ, ea nu era pisica noastră.

Pentru că mai întâi auzeam sunând clopoțelul și abia apoi o vedeam făcându-și apariția, uneori nu-i mai spuneam Mica, ci Cling-cling. Fără să vrem, era numele care ne venea pe buze atunci când ne doream să vină pe la noi.

— Ce-o fi cu Cling-cling de nu mai vine? zicea uneori soția mea și imediat auzeam clopoțelul: cling-cling!

În general, până să o vedem noi, ea deja apucase să iasă din casa vecină, cam pe la cel de-al doilea colț de pe poteca-fulger, și să sară prin spărtura gardului de sârmă ce înconjura curtea. Apoi venea roată de jur împrejurul verandei noastre, sărea pe pridvorul deschis, își urca lăbuțele din față pe pervazul ferestrei aflate la înălțimea genunchiului, își întindea gâtul și iscodea cu privirea înăuntru.

Și așa a venit iarna. Mica a intrat și ea încet-încet în viața noastră, ca un firicel de apă ce pătrunde iar și iar printr-o fereastră ușor întredeschisă, se impregnează în alunecuşul abia detectabil al tocului și crește văzând cu ochii. Dar în același timp, odată cu firicelul de apă, a pătruns în viața noastră încă un lucru, aş putea să-l numesc noroc sau destin.

4

Folosesc cuvântul „noroc” cu sensul de „destin” - Fortuna - nu pentru că îmi place mai mult decât altele, ci fiindcă odată cu vizitele din ce în ce mai dese ale pisicuței din vecini, au început

să ni se întâmple și niște lucruri pe care am ajuns să nu le pot descrie altfel decât prin acest cuvânt.

Casa cea mare fusese construită la începutul perioadei Showa de un militar din armata japoneză, originar din vechea capitală imperială Kyoto, iar la amenajarea grădinii lucraseră peisagiști veniți tot de la Kyoto. Terenul de aproape cinci ari avea o formă dreptunghiulară, cu întinderea mai mare pe orizontală, de la est la vest. Grădina era udată de apa adusă special prin partea de sud, iar peisajul fusese gândit astfel încât priveliștea să reflecte fidel schimbarea anotimpurilor, cu flori specifice fiecărui sezon și copaci de soiuri felurite răspândiți prin toată curtea.

Cam pe la mijlocul grădinii, dar puțin mai la răsărit, se afla un iaz care aduna apa revărsată dintr-o cascadă. La o oarecare distanță de iaz, aproape de verandă, erau fixate în pământ două ghivece cu nuferi - unul cu nuferi obișnuiți, altul cu nuferi japonezi. Pe lângă acestea, mai departe de verandă, la marginea iazului, se mai găsea un mic vas de porțelan chinezesc pictat cu nuanțe

răcoroase de albastru închis³, cu ape negre ca abanosul, în adâncul cărora se ascundeau alți nuferi.

Din câte am auzit, se pare că bătrâna proprietăreasă cumpărase conacul împreună cu soțul ei, pe la sfârșitul anilor 1950. După ce toți cei patru copii ai lor au părăsit rând pe rând casa părintească, cei doi au rămas să locuiască singuri, iar copacii și plantele au trecut din mâna vechiului proprietar în grija bătrânului. Prima oară când am venit să vedem casa de oaspeți din curtea conacului, aduși de un agent imobiliar de la firma din fața gării, a fost în vara anului 1986. Tocmai ce fuseserăm nevoiți să părăsim pe negândite, ca printr-o nenorocire, locuința în care stăteam cu chirie și, sleiți de oboseala șocului, nu mai aveam

vlagă nici măcar să mergem să ne căutăm altă casă.

Așa că am rugat o cunoștință să ne facă un horoscop și am fost îndrumați să alegem direcția

focului⁴, într-un perimetru cu unghi de 15 grade. Limitându-ne căutările la o arie în formă de evantai cu o deschidere atât de îngustă, n-am avut deloc bătaie de cap și ceea ce am găsit a fost acea casă de oaspeți.

După ce am lăsat în urmă o stradă comercială cu aer antic și am urcat o pantă lină, am ajuns în zona rezidențială care se deschidea cât vezi cu ochii în jos, spre sud. Pe cât era de întinsă, pe atât era de înțesată cu suișuri și coborâșuri pe care nu circulau însă prea multe mașini. Acolo plutea o atmosferă liniștită, la care contribuiau și grădinile din fața caselor, care de care mai ingenios amenajate. Când m-am scufundat întâia oară în acea atmosferă tihnită, m-a cuprins o pace neobișnuită, ca sub îmbrățișarea unui prieten drag. Țin minte că mi-a lăsat impresia unui cartier de persoane în vârstă.

Nu peste mult timp, agentul ne-a arătat la stânga noastră conacul - o casă veche și mare, cu poarta potopită de ramurile unui pin și cu un zid de piatră îmbrăcat în bambus în jumătatea de jos și ne-a poftit înăuntru pe amândoi. Împreună cu soția mea, am intrat pe potecuța ce șerpuia în fața noastră.

În reflecțiile sale despre destin, Niccolo Machiavelli ajunsese la concluzia că soarta (Fortuna) domină cea mai mare parte a vieții noastre, iar ceea ce ne mai rămâne - mai puțin de jumătate din viață - este guvernat de virtutea omenească (*virtu*), care se străduiește să țină piept Fortunei. El își închipuia soarta ca pe o zeiță capricioasă și nestatornică sau ca pe o apă curgătoare gata oricând să-și iasă din matcă.

Cunoscut pentru implicarea sa activă în politica Republicii Florentine, faimos peste secole pentru întemeierea doctrinei realismului politic și pentru scrierile sale de teoretician al gândirii politice, Machiavelli a fost în același timp și un poet cu har, care a lăsat în urmă numeroase poeme, opere dramaturgice și alegorii. În toate aceste scrieri variate ca formă, tema Fortunei apare adesea, după cum apare și *Virtu* - cuvânt tâlmăcit în peste douăsprezece feluri, ca iscusință, virtute morală, abilitate, curaj, dârzenie, cutezanță etc. sau cuvântul *necessita*, tradus ca necesitate, nevoie imperativă ori îndârjire. Prin aceste concepte, textele lui Machiavelli transmit o înflăcărare aparte. *Virtu di necessita*, adică iscusința în situații excepționale - aceasta este singura care, în viziunea lui Machiavelli, poate lupta cu soarta.

Se spune că atunci când a asemănat soarta cu o apă curgătoare, Machiavelli a avut în minte fluviul Arno, care provoca dese inundații în Florența. Din poziția sa de secretar al guvernului local, el a lucrat împreună cu Leonardo da Vinci, care fusese angajat arhitect militar, cei doi unindu-și strădaniile pentru a pune în practică un plan măreț de modificare a cursului natural al râului. Dar proiectul gândit acum cinci sute de ani a sfârșit într-un eșec răsunător, cauzat de nenorocirile care s-au abătut asupra planului, nu doar naturale, ci și pricinuite de mâna omului.

Dintre diversele metafore pe care Machiavelli le folosește în opera sa cu referire la soartă, cea mai sugestivă mi se pare a fi imaginea din capitolul al XXV-lea din *Principele*, și anume apa curgătoare gata oricând să-și iasă din matcă. Nu este exclus ca mahnirea cuprinsă în această metaforă să vină din amarnica înfrângere pe care Machiavelli a trăit-o pe propria piele nereușind să-și vadă proiectul împlinit.

Acum dați-mi voie să compar și eu destinul cu un râu nimicitor. Odată înfuriat ca un nebun, se

apucă să inunde câmpurile, să prăpădească pomi și case și să muște pământul dintr-o parte ca să-l ducă în alta. Oamenii fug din calea urgiei care se prăvălește peste ei, dar sunt cu toții îngenunchiați de forța zdrobitoare a apei, fără putință de scăpare nici în gaură de șarpe.

Dar nu credeți că ființele vii sunt înzestrate cu o capacitate înnăscută de a-și crea propriul lor râu, oricât de mic? Aceasta se vede în mișcarea noastră continuă, în virtutea căreia mai cotim pe câte o stradă sau mai pătrundem undeva printr-o ușă întredeschisă. Și așa, din toate faptele noastre de zi cu zi, adunate la un loc, ia naștere un curs de apă doar al nostru. Apoi, chiar și firul acesta mic de apă se va contopi la un moment dat cu un fluviu, căci oricât de mic ar fi, pârâul nostru tot curge și, curgând, va ajunge în cele din urmă la fluviu. Acesta îmi pare să fie miezul gândirii lui Machiavelli, nu numai în scrierile sale de teorie politică, ci și în poeziile, piesele de teatru și alegoriile sale.

5

Bucătăria și locul nostru de luat masa erau situate în dreptul primului colț mai strâns de pe poteca-fulger. Geamul de deasupra chiuvetei dădea spre vest și prin el se vedea bine geamul de la bucătăria din casa cea mare. Pe peretele opus, orientat spre răsărit, ferestrele largi lăsau să se vadă, dincolo de sârma întinsă deasupra gardului de lemn, creștetele celor care coteau pe poteca șerpuită.

Înaintând prin casa de oaspeți către sud, ajungeai în holul de la intrare, mic de doi *jo*⁵. De aici, la dreapta, se vedea ușa casei, din sticlă mată și lemn structurat sub formă de grilă, iar la stânga - ușa glisantă a unui șifonier. Din hol, intrai într-o cameră japoneză de șase *jo*. Înăuntru, imediat pe

peretele din dreapta, se găsea *tokonoma*⁶, cealaltă jumătate a peretelui fiind ocupată cu totul de un dulap încastrat. Peretele dinspre răsărit era o ușă glisantă tipic japoneză - *shoji*, cu sticlă în loc de tradiționala hârtie de orez, prin care se vedeau, dincolo de gardul de lemn, siluetele celor care, odată intrați pe poteca-fulger, coteau aici la cel deal doilea colț al aleii. Mai departe, dincolo de camera japoneză, se afla o încăpere puțin mai mică, a cărei podea era din lemn masiv și care dădea spre uscătorul de rufe orientat către sud. Afară, gardul de lemn continua până dincolo de mica grădină, o cotea și apoi se întorcea plin de mușchi, blocând în chip magistral orice perspectivă pe care proprietăreașă ar fi putut-o avea din grădina ei minunată asupra casei noastre.

Era o construcție cu multe ferestre. Camera cu podea de lemn masiv avea tăiată în peretele de la apus o fereastră rotundă cu zăbrele de bambus printre care se ghiceau încurcate frunzele unei plante agățătoare, ceea ce putea fi un indiciu că această încăpere fusese inițial proiectată și aranjată

drept cameră de ceai sau de observat luna⁷. Am auzit că această fereastră oferea cea mai bună perspectivă asupra peisajului de povârnișuri făcute special de mâna omului în grădină. Dar baia construită între timp bloca priveliștea din afară, iar dinăuntru camerei, mobila adusă ulterior de locatari distrugea aproape complet designul elegant al ferestrei rotunde.

Mulțimea de ferestre aducea alinare celor osteniți. Spre sud, peretele era acoperit de o uriașă fereastră dublă, de aproape patru metri, tăiată de la înălțimea genunchiului până în tavan, prin care se deschidea cerul cât vezi cu ochii. Întrucât grădina proprietăresei se întindea și dincolo de gard, iar în peretele conacului aflat la răsărit nu exista nimic care să semene a fereastră și, mai mult, în locul

acela relieful era în mod natural înclinat spre sud, privirea nu avea cum să-ți fie atrasă în interiorul casei, ci rămânea fixată spre exterior. Streășina, ieșită în afară spre grădină, se prelungea cu o bucată de sticlă rezistentă, transformându-se astfel ea însăși într-o neașteptată fereastră oblică, prin care lumina soarelui era liberă să se reverse din plin.

Într-o zi de primăvară timpurie din 1987, cam la o jumătate de an după sosirea noastră în casa de oaspeți, am deschis larg fereastra de termopan, lăsând vântul de miazăzi să năvălească înăuntru ca o avalanșă. Pe urmă am deschis una câte una și celelalte ferestre din casă: cea de deasupra chiuvetei, bineînțeles, apoi ușile glisante în stil japonez, cu sticlă în loc de hârtie de orez, din cele două camere de la răsărit, fereastra largă din locul de luat masa și, în fine, chiar și geamul de la toaletă. Interiorul casei s-a preschimbat îndată într-o peșteră involburată de vânt. Mi-am îndreptat ochii uimiți spre uscătorul de rufe deasupra căruia alergau nori iuți: două crenguțe de vâsc, împreunate ca două brațe subțiri, s-au rupt în bătaia vântului și au căzut pe jos. Când mi-am ridicat privirea, ulmul uriaș care ne cotopea teritoriul dinspre casa vecină se afla și el în bătaia cumplită a vântului, tremurând violent din tot trupul - ramuri și trunchi deopotrivă. Prin uriașa fereastră oblică a streșinii, câteva raze de soare nici nu apucau să străpungă bine geamul, că se și stingeau, pentru ca imediat după aceea să se întoarcă și să o ia de la capăt. Parcă la unison cu intermitența lor, înăuntru pătrundeau, aduși și ei tot de vânt, muguri de prun. Suflăte pe jos de pe măsuta de lucru unde fuseseră aranjate până atunci, hârtiile dădeau să se ridice și să plutească din nou în văzduh, ca însuflețite de o voință proprie.

Odată așezați cu toate lucrurile noastre în noua locuință, ne-am liniștit amândoi, iar eu m-am

simțit în sfârșit pregătit sufletește să mă instalez acasă în acest loc, posibil și datorită faptului că ajunseseam să mă obișnuiesc cu ritmul aparte pe care trecerea anotimpurilor îl avea aici, știut fiind că fiecare loc are ritmul său specific.

În partea de sud a încăperii cu podea de lemn masiv se găsea ceea ce în limbajul ceremoniei ceaiului se numește „tavan suspendat”. Streașina de afară se împlânta până înăuntrul casei și devenea parte din tavan. Porțiunea cu pricina era dintr-o sticlă semi-transparentă, suprapusă peste fereastra oblică, prin care se vedeau căpriorii streșinii. Obișnuiam să mă întind pe rogojina de stuf care acoperea întreaga cameră, să-mi așez capul pe brațul îndoit în chip de pernă și să pândesc schimbările de lumină.

Era vremea ploilor de primăvară. Dacă mă concentram doar pe primele câteva picături, atunci eram în stare chiar să detectez diferențele de dimensiune dintre acestea, ca și cum le-aș fi observat pe o lamelă la microscop. Zborul norilor pe cer și dansul frunzelor în văzduh - le priveam și pe ele, visător. Pântecele alungite ale mâțelor hoțomane care se perindau prin curte și pe acoperișuri se zăreau ca niște umbre ruginii furișându-se ici-colo.

Uneori, câte o pasăre se mai oprea pe streașina de sticlă, dar cu toate că încerca să se sprijine cât mai bine pe picioarele ei roz, începea numaidecât să alunece ușor-ușor la vale. Speriată de ce i se întâmpla, își lua imediat zborul și se refugia pe cel mai apropiat căprior de lemn. Cum sticla era translucidă, nu prea reușeam să deslușesc ce pasăre era.

În perioada aceea, îmi petreceam zilele făcându-mi încet-încet curaj să renunț la editura unde eram angajat de vreo doi-trei ani. De când lucram aici, mă tot lăsam purtat prin baruri împreună cu colegii de serviciu, care obișnuiau să bea întruna, iar sfârșitul de săptămână mi-l

pierdeam tot cu ei pe la vreun meci de baseball. Nu făceam altceva decât să-mi irosesc singur timpul pe care aş fi vrut să-l dedic scrisului. Pe măsură ce zilele se scurgeau astfel una după alta cu repeziciune, aveam din ce în ce mai clar impresia că până şi slujba de editor, ce presupunea să mă îngrijesc de scrierile altora, ajunsese să o fac fără prea multă tragere de inimă.

Într-o zi, probabil din cauza unui efort prea mare la baseball, pe braţul drept mi-au apărut nişte vezicule, care în câteva zile s-au întins de pe braţ pe umăr şi de aici pe partea dreaptă a gâtului, unde s-au coagulat într-un ciorchine. Poate din pricină că locul acela de pe gât are legătură cu centrul vorbirii din emisfera stângă a creierului - nu ştiu, cert este că o vreme am avut probleme cu vorbitul -, cu greu îmi mai găseam cuvintele şi aveam momente când mi se părea că fluxul gândirii îmi încetinise şi el.

Virusul îmi afectase partea dreaptă a corpului, unde sistemul nervos era slăbit: aveam zona zoster, într-o lună m-am vindecat, dar fiind o boală care poate recidiva oricând, sensibilă chiar şi la cea mai mică schimbare din organism, ea a fost motivul hotărâtor pentru care am luat decizia de a renunţa la slujba de editor. Totuşi nu reuşeam să-mi adun puterile şi să-mi pun gândul în practică, mai ales că nu-mi închipuiam cum mi-aş fi putut câştiga pâinea doar din proiectele personale care mă aşteptau să le finalizez, oricât de numeroase ar fi fost ele. Abătut din pricina atâtor gânduri, lăsam zilele să se scurgă fără să acţionez deloc. Însă de îndată ce ne-am instalat în noua noastră casă, toată problemele care mă frământau de mult mi s-au clarificat parcă dintr-odată, ca prin farmec,

Aşa că m-am dus într-o zi la soţia mea în bucătărie şi am invitat-o să ieşim la o cafenea.

— Mă sperii, să ştii, mi-a răspuns ea, retrăgându-se defensiv din calea mea, parcă intuind cum şi despre ce aveam să aduc vorba.

Ne-am dus într-o cofetărie aflată în zona comercială din apropierea gării și am întins pe masă un tabel în care notasem toate proiectele mele deja începute, cu sumele pentru manuscrise și drepturile de autor pe care urma să le încasez, precum și datele aproximative la care așteptam să primesc banii. Soția mea avea contract cu o editură și lucra pe post de corector: verifica șpalturile, adică citea traducerea la prima mână, apoi revizua textul confruntându-l cu dicționarul și cu realitatea, astfel încât să aibă sens, după care citea originalul și evidenția eventualele greșeli de traducere, corecta erorile de scriere și, după caz, retușa anumite fraze. Am adăugat și salariul ei la veniturile familiei și i-am expus pe larg avantajele de a lucra amândoi de acasă.

După toate socotelile, reieșea că aveam să o scoatem cumva la capăt vreme de aproape un an și jumătate, dar până și eu eram conștient că nu exista nicio garanție că ne puteam descurca la fel de ușor și după aceea. Și totuși, ca un veritabil seducător, am pornit de la premisa că nu trebuia să am nici urmă de ezitare dacă voiam să o conving pe soția mea și astfel i-am prezentat în modul cel mai elogios cu putință binefacerile noii vieți pe care urma să o începem amândoi: o viață frugală, dar simplă și frumoasă. Cu toate că în adâncul sufletului era încă îngrijorată pentru viitorul nostru, soția mea n-a avut inimă să-mi nimicească propunerea încă din fașă, mai cu seamă după ce văzuse ce efort chinuitor făcusem și cât de mult mă perpelisem ca să iau hotărârea de a pleca de la editură.

Am revenit acasă și am luat cina, apoi ne-am întors la măsuțele noastre de lucru, așezate una lângă alta la fereastra sudică și ne-am apucat fiecare de treburile sale migăloase. Nici nu ne-am dat seama când s-a făcut miezul nopții. De la biroul ei, soția mea a ridicat la un moment dat

privirea drept în sus, pur și simplu din senin, și a scos o șoaptă.

Mi-am ridicat și eu ochii: peste întreaga suprafață de aproape patru metri cât se întindea streășina de sticlă brăzdată de căpriorii din lemn se revărsa în voie luna, plină, plutind ca un larg fluviu alb.

6

Cel mai bine este să-ți faci meseria fără a te atașa de nimeni - am învățat asta de la câțiva scriitori cu care am lucrat ani buni. Cu puterile mele slabe m-am străduit să-i sprijin în munca lor nobilă și, oricât de ciudat ar părea, tocmai acest lucru a fost elementul care a declanșat înăuntrul meu dorința de a renunța la slujbă.

M-am raportat la ei cu o deferență sinceră, fiindu-le aproape chiar și atunci când ne despărțea o anumită distanță, ca și cum am fi fost rude, ba chiar, rugat fiind de la egal la egal, i-am petrecut pe unii dintre ei până la ultima lor suflare. La rândul meu, mi-am încheiat socotelile cu editura exact când trecusem de treizeci și cinci de ani și eram pe cale să intru în tagma celor de vârstă mijlocie.

Mi-am dat demisia în 1987 și am rămas astfel fără atașamente față de locul lăsat în urmă, dar în ianuarie următor am aflat pe neașteptate că unul dintre prietenii mei apropiați, cu care însă nu mă mai întâlnisem de ceva vreme, era pe moarte.

Un pic mai mare decât mine, Y. era un vechi prieten de pahar și de meciuri de baseball, dar mai presus de toate era un poet talentat, cum puțini sunt în generația noastră și pe care îl respectam nespuse de mult. După ce s-a căsătorit și i s-au născut doi copii, s-a mutat într-o suburbie din

Saitama⁸ și de atunci, ori de câte ori îl invitam la

câte un meci de baseball, el îmi răspundea, evident întristat, cu câte un pretext oarecare, astfel încât nici eu nu l-am mai sunat și în cele din urmă ne-am îndepărtat unul de altul.

Lucra zi-lumină la o editură din capitală și era atât de ocupat, încât abia prindea ultimul tren spre casă. În acest ritm, Y. s-a îmbolnăvit de cancer de colon și în primăvara lui 1986 a suferit o operație grea și îndelungată, dar atât lui, cât și prietenilor lui li s-a spus că a fost obstrucție intestinală. Rezistent din fire la vicisitudinile vieții, căci era de

loc din țara zăpezilor⁹, Y. s-a reîntors la îndatoririle sale imediat după operație, de această dată ținându-se de barele de protecție dispuse de-a lungul scărilor în stațiile de metrou pe unde se ducea zilnic la serviciu.

Poeziile sale au început să nu mai apară în revistele de specialitate. Evident, oamenii înzestrați cu noblețe sufletească nu sunt genul care să-i înlăture pe alții din calea lor pentru a răzbate ei înșiși. Dar dintr-o perspectivă se putea spune la fel de bine și că fluviul timpului își accelera treptat curgerea măturându-i pe cei onești și generoși din calea sa.

Am alergat într-un suflet la el la spital. Y. semăna cu o sălbăticiune care-și păstrează în tăcere mândria intactă: chipul, umflat ca o mânășă de baseball din cauza medicamentelor pentru insuficiență renală, i-a înflorit într-un zâmbet chinuit. Pe coridor, medicul mi-a zis că mai avea cam două săptămâni. Îl ucide, nu uita - mi-am spus atunci în gând. Și mi-am dat seama, cât se poate de limpede, de parcă aș fi văzut cu ochii mei, ce anume îl ucidea.

Însă lucrurile au luat o întorsătură cu totul neașteptată. Celulele canceroase care i se multiplicaseră până atunci în rinichi au început să se necrozeze de la sine și să fie eliminate prin urină. Pentru o perioadă, Y. și-a revenit ca prin

farmec. Atunci, probabil și din pricina analgezicelor foarte puternice pe care le lua, și-a recăpătat stilul hâtru de a vorbi în bravadă, ca pe vremea când ne conversam la un pahar, și așa îi întâmpina pe toți cei veniți la căpătâiul său. Se întâmpla exact pe vremea când eu de-abia îmi dădusem demisia de la editură, așa că am avut răgazul să-l vizitez regulat timp de patru luni: mă duceam la spitalul din suburbia în care locuia la fel de des cum ieșeam altădată în bar împreună cu el.

Între timp, Y. începuse să-și aranjeze și să-și reorganizeze toate poeziile, pregătind publicarea unei antologii inițiate de apropiatii săi. După ce a ajuns, târâș-grăpiș, să vadă primele șpalturi, ba chiar să și scrie patru poeme noi, la sfârșitul lui mai 1988 s-a stins din viață.

Cât de nemiloasă poată fi viața după treizeci de ani! Acum îmi dau seama că eu mi-am trăit anii aceia jucându-mă inconștient în valurile aflate la hotarul dintre bucurie și necaz, dintre nereușita și izbânda în fața greutăților vieții.

Ecranul insolit din casa noastră l-am descoperit în acea perioadă neagră în care am aflat că Y. se găsea în stare critică. Într-o după-amiază devreme m-am auzit strigat din bucătărie. M-am ridicat de la masa de scris și m-am dus într-acolo, dar nici urmă de soția mea: doar glasul i se auzea de undeva dinspre prima cotitură de pe poteca-fulger.

— Ia uită-te puțin, te rog, pe geamul acela mic de la bucătărie!

Din penumbra din spațiul de aproximativ un metru pătrat în care se deschidea ușa toaletei, se vedea un colț al bucătăriei în care se afla un geam ca un ecran de proiecție - singura fereastră din casă care dădea spre nord și care fusese închisă pentru a ține departe frigul primăverii timpurii. În centrul sticlei curbate plutea nelămurit o dungă verticală verde, probabil geamul reflecta spațiul dintre stinghiile gardului de lemn. Oricum, era prima

oară când o luam în seamă. În clipa aceea, am auzit sunet de pași hotărâți, apropiindu-se fără grabă din partea dreaptă și imediat imaginea răsturnată și viu colorată a soției mele și-a făcut apariția, dar mult alungită și din partea stângă. Nici n-am apucat să mă uit bine la ea, că a și dispărut la dreapta, în direcția opusă față de cea în care se auzeau pașii îndepărtându-se.

Uimit, am deschis geamul. În gardul de lemn din fața mea se deschidea o crăpătură de mărimea unui bănuț sau poate nici atât. M-am așezat în dreptul ei și am zărit casa cea mare de dincolo de poteca-fulger, precum și gardul viu - înalt și verde. La trecerea prin acea mică fantă, lumina își inversa cursul firesc.

Am rugat-o pe soția mea să mai treacă de câteva ori pe acolo și ne-am amuzat amândoi de mirajul acela simplu și evident. Apoi am chemat-o înăuntru și am făcut schimb de roluri, de această dată eu cel care se tot plimba prin același loc pe poteca-fulger și ea, cea care ma observa. După aceea, ne-am așezat împreună în holul de la intrare, în așteptarea unui trecător pe drumul arareori străbătut de cineva. Ca o cameră obscură capabilă să reflecte doar ceea ce era absolut necesar, casa aceea, cu interiorul ei deschis curenților de aer, îți liniștea pe dată sufletul.

7

Mă gândesc adesea la momentul primei apariții a pisicuței Mica în casa de oaspeți pe care o închiriaserăm. Era în 1988, toamna târziu. Toată

lumea intrase în stare de „abținere voluntară”¹⁰, după ce sănătatea împăratului se deteriorase rapid în urma unei hemoragii stomacale declanșate la mijlocul lui septembrie.

Orientată spre mica noastră grădină care era separată doar de formă de grădina imensă a casei

principale, casa de oaspeți avea și o încăpere îngustă, cu pardoseală de pământ, în care ne țineam mașina de spălat. Strecurându-se pe tăcute într-o după-amiază senină prin crăpătura ușii batante a acelei încăperi și pășind ușor, cu toate cele patru lăbuțe sclipind imaculate, până la jumătatea grătarului de lemn de pe jos, Mica a început să studieze în liniște interiorul acelei camere simple, animată până în vârful urechilor de o curiozitate cuviincioasă.

Proprietăreasa noastră alunga mereu pisica vecinilor de la sud, care avea blană tricoloră. În afară de ea, în curte mai venea uneori și o pisică bătrână, a nimănu, în două culori, neagră cu maro sau mai degrabă negru abanos cu pete pământii. Auzisem că aceasta din urmă avea obiceiul să intre în casele oamenilor când nu era nimeni acasă, prin orice deschizătură de ușă, oricât de mică, și de

aceea soția mea o numea cu simpatie Hoțica ¹¹.

Contractul nostru de închiriere stipula clar că proprietarul nu accepta copii și animale de casă. Într-o bună zi însă proprietăreasa și-a cerut scuze față de soția mea pentru clauza respectivă. Ea și soțul ei nu voiau decât să aibă liniște și pace la bătrânețe, de aceea introduseseră mențiunea cu pricina.

Deși și-a dorit o viață liniștită, după ce bătrânul s-a îmbolnăvit și în cele din urmă a căzut la pat, rămânând în dormitorul amenajat în stil occidental din partea de apus a casei, bătrâna proprietăreasa s-a văzut copleșită de toate treburile mărunte pe care le presupunea întreținerea întinsei sale proprietăți. Părea chiar că începuse să bată în retragere și în lupta cu pisicile, renunțând să le mai alunge. Parcă mai mult decât înainte, pisicile veneau fie în grădina mare, fie pe potecile aflate de-a lungul zidului anume înălțat și se comportau după firea lor pisicească, dedându-se la tot felul de vânători capricioase și aventuri nechibzuite.

Odată ce a învățat să intre în căsuța noastră, Mica a început să vină discret pe la noi; trebuia doar să-i lăsăm o deschizătură cât de mică pe undeva. Dar nu făcea nicio boroboacă. Pur și simplu se plimba tiptil prin casă. Adesea își strecura printre obiectele din jur trupul moale, cu pete cenușii ghicindu-se prin blănița imaculată. Părea că se afundă în interiorul casei.

Mica nu scotea niciun sunet. Și nici nu se lăsa luată în brațe. Când încercam să o prind, mieuna cu glas pierdut, abia perceptibil, și după ce mă mușca încet, o și tula din brațele mele. Soția mă certa pentru că o tachinam. Mă lua peste picior când mă vedea mușcat și zicea:

— Eu n-am să încerc niciodată să o iau în brațe, ci am să-i ofer libertate.

Și așa, neatinsă de nimeni, Mica a început să se plimbe în voie prin camere, ba chiar să doarmă după bunul plac, când și pe unde voia ea.

Spre finalul aceluia an, 1988, și în primele zile ale anului următor, am fost cum nu se poate mai ocupat să termin de scris două cărți. În afară de o bătaie de clopot pe care am făcut-o cu mâna mea la un templu budist din apropiere și de o primă rugă la un templu *shinto*, urmată de o porție de tăiței lungi de hrișcă pe care am mâncat-o la unul din restaurantele tradiționale deschise în noaptea de

Anul Nou ¹², n-am luat parte la nicio altă tradiție de sfârșit sau de început de an nou, ci am rămas neclintit la masa mea de lucru. Felul în care lucram sub presiunea urgenței făcea atmosfera din casă extrem de încordată până aproape de ivirea zorilor. Exact atunci când intram în criză de timp, istovit până la epuizare, la fereastra uriașă care dădea spre sud și în fața căreia erau așezate birourile noastre, apărea negreșit o mică umbră alburie care se urca pe pridvor și de acolo își așeza lăbuțele pe pervaz, uitându-se la mine.

Atunci deschideam fereastra și primeam înăuntru musafirul venit odată cu ivirea zorilor. Atmosfera casei se destindea iarăși, într-o clipită.

În ziua de Anul Nou, Mica a venit din nou și ne-a fost cel dintâi musafir din acel an, ca un veritabil colindător, precum cei care merg din casă în casă să ureze tuturor un an nou fericit. Ce e drept, era cel mai straniu colindător pe care l-am văzut vreodată, dar, cu toate că intrase pe fereastră și nu spusese niciun colind, părea să cunoască totuși foarte bine regula salutului politicos, cu palmele

aliniat în față ¹³.

Așa am început anul acela, iar la 7 ianuarie vestea trecerii în neființă a împăratului s-a răspândit ca fulgerul peste întreg arhipelagul. Eu tocmai reușisem să termin de scris cele două cărți, ambele despre sporturi cu mingea, precum baseballul.

8

Am meșterit o ușiță prin care nicio altă pisică în afară de Mica nu putea intra și ieși din casa noastră. Sub fereastra imensă de pe peretele de sud exista o fantă de aerisire și eliminare a prafului, acoperită cu sticlă mată, de vreo patruzeci de centimetri lățime și lungă cât fereastra. Am crăpat fanta aceea doar vreo șapte centimetri, suficient cât să se poată strecura Mica înăuntru. Pentru a ține frigul și insectele la distanță, am acoperit deschizătura cu o bucată groasă de bumbac, de un albastru marin.

Într-un colț al camerei japoneze, i-am pregătit căsuța - o cutie de carton pentru mandarine. Înăuntru, am așternut un prosopel și am pus o farfurie pentru mâncare, iar lângă cutie i-am așezat un bol pentru lapte.

Dacă se întâmpla să vină exact atunci când cutia ținuse afla la locul obișnuit, mutată fiind

altundeva pentru curățenie, Mica îi observa imediat lipsa și începea să se dea de ceasul morții rostogolindu-se în locul cu pricina.

Zgărdița cea roșie din jurul gâtului îi era uneori înlocuită cu una mov. Nu știam niciodată cu care din ele avea să-și facă apariția. Dar Mica părea să știe că și în casa unor oameni care nu aveau dreptul să-i schimbe zgărdița exista un loc unde era iubită și protejată.

O dată, Mica s-a întâmplat să vină exact în timp ce primeam vizita a doi editori. Conștientă de prezența străinilor, s-a pisicit de vreo patru-cinci ori pe lângă soția mea, de parcă ar fi vrut să le indice fără echivoc cine era protectorul ei.

Într-o după amiază de primăvară, după echinocțiu, Mica a venit de la vânătoare. Cu o vrabie în colți și cu blănița zbârlită a dat de câteva ori roată casei noastre, tot mârâind și alergând cu pași apăsăți și zgomotoși. Auzisem că pisicile arată întotdeauna prada mai întâi stăpânului, dar Mica s-a tot învârtit mârâind în jurul casei, iarăși și iarăși, de parcă stăpânul căruia voia să-i arate prada era însăși casa. După aceea, s-a dus în grădina de legume aflată în ungherul de răsărit al curții și s-a jucat cu biata vrăbiuță până când a lăsat-o fără suflare. După ce a îngropat pasărea, soția mea a spus:

— De asta nu vreau eu să o iau pe Mica în brațe, pentru că sunt mai fericită atunci când animalele sunt libere să facă ce vor.

În aprilie, o puzderie de fluturi albăstrui-cenușii au început să zboare atât de jos, aproape una cu pământul, încât era cât pe ce să-i calci în picioare.

Soția îmi spunea, de asemenea, că animalele, de pildă pisicile, chiar dacă fac parte dintr-o familie anume, în speță cea a felinei, toate au, fiecare în parte, propria lor personalitate.

— Pentru mine, Mica este un foarte bun prieten cu care mă înțeleg de minune, chiar dacă se

întâmplă să fie pisică.

Mi-a spus și un aforism conform căruia esența iubirii nu este nimic altceva decât observație neatinsă de sentimentalism. Din când în când, soția mai nota pățaniile Micăi într-un caiet voluminos.

În iunie am lăsat-o singură acasă și am plecat într-o călătorie prin câteva orașe din Statele Unite și Canada, cu sarcina de a strânge date pentru o lucrare. În lipsa mea a intervenit o schimbare în comportamentul Micăi. Poate că fusese dresată, nu știu sigur, dar până atunci nu se urca niciodată în pat sau pe vreun așternut întins, ci pășea cu grijă pe alături, dar într-una din serile cât am fost plecat, Mica s-a urcat tiptil pe pătura sub care dormea soția și s-a culcat lângă ea. De atunci, și-a făcut un obicei din a dormi alături de soția mea.

În Statele Unite m-am pricopsit cu o răceală strașnică și de aceea, imediat ce m-am întors acasă, am intrat direct în pat. Mai târziu a apărut și Mica și, după obiceiul de curând căpătat, a sărit pe pătură, pentru ca în secunda următoare să și bage de seamă că înăuntru dormea o altă ființă. A șovăit o clipă, apoi a făcut un salt pe măsuta de toaletă și, reflectându-și silueta în oglindă, a dispărut în întuneric dulapului de haine, strecurându-se printr-un colț pânzei atârnată la intrare. Dulapul acela nu avea uși, ci doar o pânză care-i masca intrarea. Înăuntru, pe ultimul raft de sus, Mica își făcuse un culcuș numai al ei. Ca să-i oferim ocazia de a dormi acolo oricând poftea, dar și ca să ne oferim nouă prilejul de a ne odihni în voie, ne-am obișnuit să scoatem așternuturile din dulap seara cât mai devreme.

9

21 iunie 1989 a fost ziua în care soția mea a rupt prietenia ei cu Mica.

Rudele noastre venite din Kyushu i-au adus soției în dar un minunat crevete-călugăriță pescuit în Marea Ariake, specialitate pe care localnicii o numeau *shappa* în dialectul local. Odată scos din ambalaj, m-a uimit cu dimensiunile lui impresionante - părea chiar de două ori mai mare decât creveții-călugăriță care se servesc de obicei la restaurantele de sushi din Tokyo.

Avea două perechi de antene, unele mai mari, altele mai mici, și cinci perechi de picioare, dintre care cea din mijloc - a doua - era considerabil mai mare decât celelalte. Având formă de coasă, aceste două picioare foloseau la prins creveți mai mici și raci. Coada se termina cu un căuș mărișor cu care săpa gropi în mărul din apele mai puțin adânci. Avea o culoare azurie, iar pe spate, câteva dungi de culoarea curcubeului. La prăjit, nuanța aceea de violet avea să se preschimbe într-un auriu de bronz.

Fiind prins la începutul verii, avea și icre, ceea ce îl transforma într-o delicatessă și mai râvnită. Imediat ce l-am scos pe masă la cina festivă din seara aceea, fiert și ușor aseasonat cu condimente, printre noi, sunându-și clopoțelul, și-a făcut apariția și pisica musafir.

La vederea spinării dolofane a crevetelui, Mica s-a lăsat cuprinsă de o frenezie neașteptată. Îi mai dăduserăm și înainte pește, fript sau crud, dar se purtase altfel. De data aceasta era aproape de nerecunoscut. Totuși, soția mea s-a purtat ca de obicei: a strigat pisica mărunțind cu degetele o bucată de crevete și apoi a întins-o către boticul pe care Mica și-l ițise lângă ea.

Precum o aripioară de rechin crescută pe spinare, blănița i se zbârlise toată, iar coada i se umflase ca a unui raton. Și-a înfulecat bucățica într-o străfulgerare: pesemne că îi plăcuse fie gustul, fie consistența, fie lunecuşul lin al îmbucăturii pe gât, cert este că în clipa următoare s-a arătat și mai pofticioasă.

Soția i-a mai pregătit o bucată, iar Mica a înșfăcat-o într-un asalt fulgerător. După câțva timp, a urmat încă o bucățică. Din capătul opus al mesei, îi vedeam limba lipăind ca un foc roșu într-o fracțiune de secundă, cât își deschidea boticul.

Era limpede că până la următoarea porție nu mai putea răbda. Ce încet te miști, parcă spunea ea fremătând de încordare, cu ochii tăioși și alungiți ca ai unui vajnic demon păzitor de intrări de temple. Suită cu labele din față pe măsuta joasă la care mâncam, își scotea încet-încet ghearele încovoiate din teacă.

— Dă-te jos și ai răbdare!

Înainte să fie certată astfel, Mica pornise deja la vânatoare, înfigându-și adânc colții în pumnul soției ce tocmai îndepărta bucata de crevete de la boticul pisicii nerăbdătoare.

Sângele a țâșnit șuvoi. Glasul soției mele s-a auzit apoi mai mult furios decât îndurerat, moment în care vraja exercitată de mica pisică neascultătoare asupra perechii mele s-a risipit brusc, ca prin farmec:

— Să pleci imediat! Am rupt-o cu tine.

Speriată de tunetul vocii, Mica a fugit mâncând pământul prin deschizătura strâmtă a ferestruicii. Expresia folosită de soția mea, „am rupt-o cu tine“, mi s-a părut la început ciudată, căci este specifică legăturilor dintre oameni, dar apoi am înțeles că soția mea nu glumise deloc.

— M-a mușcat cu toată puterea, a zis ea atunci, în timp ce încerca să-și potolească durerea.

Ceea ce începuse ca o simplă ceartă de moment pentru o bucată de crevete a sfârșit prin a lăsa o rană adâncă pe mâna și în inima soției.

Mai întâi a închis fanta de la nivelul podelei și tot atunci a strâns și pânza albastră, și cutia de carton, și prosopelul din ea, și farfurioara de alături. A doua zi și în ziua următoare, a șters cu cârpa, în tăcere, urmele de lăbuțe rămase cine știe de când pe fereastra cea mare.

După trei zile încheiate, am avut parte de următoarea întâmplare. În miez de noapte, dinspre fereastra mare, de-acum închisă ermetic, se tot auzea un sunet înfundat, repetat iarăși și iarăși.

Din camera japoneză în care dormeam, soția mea s-a ridicat din așternut și s-a dus să vadă ce e. Când a deschis perdelele a zărit ceva lovindu-se neîncetat, cu încăpățănare, de sticla ferestrei.

După o bucată de vreme, mi-am aruncat ochii peste notițele soției, cu permisiunea ei, și iată ce am găsit scris despre seara cu pricina: „Mică și albă, cu ochii larg deschiși precum luminile unui far în noapte, se zbătea ca o pasăre lovită“.

10

În ziua de Tanabata¹⁴, puțin după prânz, am primit un telefon care ne anunța că sosise salvarea. Îngrijorați, am ieșit să vedem ce se întâmplase.

Urcat pe targa salvării, bătrânul își ținea ochii strâns închiși, deranjat de lumina soarelui, căci era o zi senină. Cu mânușile sale albe, șoferul a pliat picioarele tărgii și a dat să introducă bolnavul prin spatele mașinii, dar observând că targa era orientată cu fața în spate, s-a apucat să o întoarcă, rotind-o în mijlocul străzii, cu tot cu trupul bătrânului, acoperit cu un cearșaf subțire. Pe lângă mașină a trecut atunci un grup de tineri îmbrăcați în uniforme de liceu, care și-au întors capetele peste umăr, uitându-se în urma lor. Cu doar o singură valijoară de mână la ea, bătrâna și-a luat cu stoicism rămas-bun de la fiecare dintre cei adunați să o petreacă. După aceea, și-a făcut apariția cel care livra gaz pe strada noastră, dar de această dată a venit cu mașina personală, pesemne că bătrâna îl tocmise să o ducă după salvare. În momentul în

care s-a urcat în față, pe locul din stânga¹⁵, am

văzut pe chipul ei cum se căznea să-și înăbușe tristețea.

După ce salvarea a dispărut dincolo de vârful dealului, am intrat pentru întâia oară pe ușa principală în casa cea mare, rămasă de-acum goală. În bucătărie, am stat de vorbă, parcă pentru a ne alina reciproc durerea despărțirii, cu cea care lucrase până atunci ca îngrijitoare în casă. La plecarea ei, am controlat încuietorea de la poartă, proaspăt înlocuită, având în vedere că proprietarii urmau să lipsească vreme îndelungată. Apoi am intrat din nou și am verificat în amănunt fiecare obiect din casa golită aproape complet de mobilă, fiecare dulap și fiecare stor de la fereastră. Am și acum întipărită în minte imaginea calendarului agățat de grindă, deschis la ziua de șapte iulie.

Din veranda orientată spre răsărit, grădina imensă ni se întindea în față cât vedeam cu ochii. Abia atunci am înțeles că, din căsuța noastră de oaspeți, așezată în colțul de răsărit al curții, nu ne dăduserăm seama decât pe jumătate de farmecul acelei grădini uriașe. Cu toate că proprietăreasa ne îndemnase să ne plimbăm în voie prin toată grădina, pe care bătrânul o îngrijise mereu plin de devoțiune, până atunci noi nu pășiserăm niciodată dincolo de jumătatea estică din preajma casei de oaspeți. Prin ușile de sticlă, ne răsărea în ochi imaginea bătrânului imobilizat la pat sau în balansoarul din camera sa.

Dar acum proprietarii plecaseră. Conacul era ca un castel rămas fără stăpân.

Din veranda casei pustii, vedeam cât se dădăpănașe gardul de lemn de la sud: cocârjat, îl năpădiseră iedera și buruienile.

Bătrâna proprietăreasă ajunsese în timp la concluzia că îi era cu neputință să administreze de una singura curtea aceea imensă. Puțin câte puțin, puterile o părăseau pe măsură ce soțul ei avea nevoie de tot mai multă îngrijire. Dar chiar și fără problemele bătrânului, chestiunea morții și a

moștenirii se profila tot mai presantă. Nevoind nici în ruptul capului să devină o povară pentru alții, cu atât mai puțin pentru propriii copii, și simțindu-se tot mai slabă pe zi ce trecea, bătrâna luase cu aproape un an în urmă hotărârea fermă de a pune în ordine proprietatea unde locuise mai bine de treizeci de ani și de a se muta în cele din urmă la un azil de bătrâni cu servicii de asistență medicală. Atunci urma să se încheie și cu închirierea casei de oaspeți. Așa că pentru moment ni s-a părut înțelept ca, în timpul ce ne mai rămânea, să încercăm cel puțin să cunoaștem mai bine grădina aceea imensă, cu suflul ei liniștit.

Am luat în mână furtunul și am dat drumul robinetului conectat la pompa electrică din grădină. Imediat, libelula care își făcea de obicei veacul pe piatra cea mare și însoțită de lângă iaz și-a înălțat în văzduh trupușorul ei de un albastru pur, pudrat cu o umbră de polen alb, și s-a apropiat timid de jetul de apă ce țâșnea prin furtun direct din fântână. Apoi am acoperit gura furtunului cu degetul, despărțind curgerea apei în două jeturi și curbând astfel și mai mult arcul de apă suspendat în cer. Pesemne că așa i-am oferit un spațiu suficient ca să nu se mai teamă - nu știu sigur cum, dar libelula s-a ridicat în aer și a sărutat cursul apei din zbor, ca un mecanism de înaltă precizie.

Pe măsură ce udatul grădinii mi-a devenit un obicei de fiecare dimineață, libelula a început să vină fără ezitare direct la jet și să se mențină mai mult timp suspendată în aer, în mijlocul cascadei de apă. Citisem cândva într-o carte despre insecte că libelulele

mascul sunt ființe solitare și că tind să-și marcheze un teritoriu destul de întins, întotdeauna în jurul unei ape, de aceea am dedus că libelula pe care o observam eu în fiecare dimineață era una și aceeași. M-am bucurat de prezența ei ca de cea a unui prieten drag până când și-a luat zborul și m-a părăsit.

Între casa mare și cea de oaspeți era trasă o frânghie de rufe, întinsă la repezeală din cui în cui, la o înălțime relativ joasă, ceea ce o făcea ușor de folosit. Pe frânghia cu pricina, am zărit iarăși libelula mascul într-o zi de sfârșit de august. Era tot albastru, încă tânăr și puternic, și se împreunase cu o libelulă femelă cu coada galbenă. Spate în spate cum stăteau, formau un fel de cerc ce aducea cu o inimă. Când m-am apropiat de ele să le văd mai bine, și-au luat zborul împreună, fără să desfacă inima, poposind în cele din urmă pe ramura unui copac. Am dat să mă apropiu de ele din nou, dar inima aceea deformată a prins a pluti iarăși în văzduh deasupra mea.

11

Tot curățind iazul, îndepărtând pânzele de păianjeni dintre roci și dintre copaci sau smulgând buruienile, am continuat să mă îndeletnicesc cu treaba prin grădină, la început încercând să mă relaxez între reprizele de scris. Grădina s-a transformat într-un spațiu larg, aerisit, cu zone mai profunde sau mai dese, dar eu am început să mă complic din ce în ce mai mult pentru a o putea menține în acel stadiu. Dacă mă apucam de vreo operație mai migăloasă, nici nu știu când trecea o jumătate de zi. Năzuiam să ating punctul în care grădina dobândește o structură armonioasă în ansamblul ei, așa cum se întâmplă sub mâna unui peisagist profesionist, dar mai aveam încă mult până acolo.

Mă gândeam adesea că, după cum stăteau lucrurile, casa și grădina aveau să fie scoase la vânzare în mai puțin de un an. Cu toate acestea, eu începusem să trăiesc ca un grădinar care locuiește într-un colț al unei imense grădini deja părăsite.

Vorbeam mereu la telefon cu bătrâna proprietăreasă la casa de bătrâni de la periferia orașului. Eu o întrebam despre tot felul de

amănunte, iar ea mă punea să o ajut cu diverse lucruri mărunte: ba să-i caut niște numere în agenda telefonică pe care și-o lăsase acasă, ba să mă duc la primărie să ridic cine știe ce documente. De fiecare dată când vorbeam, o întrebam ce mai face bătrânul, dar starea lui se înrăutățea tot mai mult, ba chiar la un moment dat l-au mutat în spitalul care aparținea de casa de bătrâni.

Înainte de a încheia convorbirile, bătrâna nu uita niciodată să ne invite să folosim casa cea mare oricând voiam. „Și să dați drumul la aer condiționat", ne mai spunea ea, apoi, când a început să zică „Și să dați drumul la căldură", mi-am dat seama că toamna era deja pe sfârșite.

Bătrânul s-a stins la spital. Vestea am aflat-o de la fiica lui, care ne-a mai spus că bătrâna ne ruga să participăm și noi la ceremonia funerară ce urma să aibă loc în apropiere de casa de bătrâni. Am luat-o ca pe o invitație și așa am ajuns să fim prezenți la ceremonie, așezați printre ceilalți participanți, ca niște rude îndepărtate, dar recent descoperite, cu toate că nu ne cunoșteam decât de trei ani și avuseserăm doar o relație de proprietar-chiriaș.

Am stat și m-am întrebat cum de am ajuns aici. Evident, soția mea și bătrâna se înțelegeau foarte bine, nu știu nici eu prin ce minune. Poate că amândouă se pricepeau să păstreze exact distanța potrivită între vecinii care locuiesc în aceeași curte: nici prea aproape, dar nici prea departe. Oricum, noi doi nu aveam în definitiv nicio legătură de rudenie cu ei și nu țineam doliu, așa că, pe drumul de întoarcere de la înmormântare, ne-am oprit pe terenul de baseball de la Tokorozawa și am urmărit un *doubleheader* transformat în meci de finală. Îmbrăcați cum eram în haine negre, a fost totuși prima oară când am luat parte amândoi, unul lângă altul, la valurile făcute în tribune de spectatori. În clipa aceea am avut sentimentul că învățaserăm asta de la bătrâna

proprietăreasă, căci ea ne arătase mereu importanța unui comportament firesc în orice situație ne-am fi aflat. De exemplu, uneori bătrâna se mai așeza alături de soția mea pe treptele de la intrarea în casă și îi spunea: „Ce dacă nu ai copii? Dacă nu vă doriți, e foarte bine așa. E chiar mai bine decât să te chinui cu ei“. Soția îmi spunea că nu erau doar vorbe de consolare, ea simțea și ecoul unor resemnări mai vechi de-ale bătrânei. Cu toate acestea, nu lăsa deloc impresia că i-ar fi fost greu să-și crească copiii sau că ar fi suferit din cauza asta. Toți patru, fără excepție, atât cei cu care ne întâlniserăm în curte, cât și cei pe care i-am cunoscut pentru prima dată la înmormântare, păreau niște oameni împliniți, cu familii frumoase. De aceea, cuvintele bătrânei sunau cu atât mai misterioase.

Din ziua aceea de Tanabata, am lăsat mereu deschisă ușa glisantă de sticlă de la veranda casei principale, dar doar pe timpul zilei. Din camera bătrânului, am mutat pe verandă noptiera, pe post de măsuță de scris și, cufundat în fotoliul adânc, cu brațe, folosit odinioară pentru oaspeți, m-am apucat de lucru, cu grădina întinzându-se sub ochii mei în toată splendoarea ei. Am preferat să nu pornesc aparatul de aer condiționat nici măcar pe arșiță. În primul rând, eu nu prea mă împac cu aerul condiționat și în al doilea rând, nici nu era nevoie, întrucât casa era răcoroasă, fiind bine umbrită de streșinile adânci.

În mijlocul conacului, golit de cele mai multe obiecte gospodărești, izbuteam să detectez spiritul lăuntric al casei. Era un loc care nu-mi aparținea și totuși simțeam prezența sa densă, învăluitoare.

O dată am primit un telefon la reședința din casa de oaspeți și am lipsit câteva minute din casa principală. Când m-am întors, am găsit-o înăuntru pe Mica - pesemne că venise în grădină să se joace, dar când a dat cu ochii de mine, a și zbughit-o cu pași iuți. Dacă ne-am fi întâlnit în

casa de oaspeți sunt sigur că n-ar fi fugit, dar locul acesta făcea să se înfiripeze între noi o legătură nouă, diferită.

Uneori stăteam întins pe canapeaua bătrânului cât era ziua de lungă și priveam fluturii și albinele cum zburau pe verandă, ba chiar cum se furișau până în întunecata sufragerie japoneză. Unii se preumblau din cameră în cameră și petreceau destul de mult timp înăuntrul casei. O dată a intrat plutind un fluture-amiral, cu aripile negre străbătute de o dungă de un albastru nemaipomenit de frumos, care a poposit apoi pe marginea unei perne așezate pe podea.

Astfel a trecut și vara acelui an de început de eră

nouă ¹⁶ - 1989. Toamna începuse deja de-a binelea de-acum.

Eu continuam să lucrez asiduu chiar și după lăsarea nopții, în zumzetul gâzelor. Priveliștea grădinii amenajate în stil japonez clasic, cu semisferele verzi ale arbuștilor tunși suprapunându-se în noapte, părea cu totul ireală, ca un luxos birou de scriitor, deschis în natură, de genul celor care apăreau în revistele de design de odinioară. La gândul că toată această priveliște urma să-mi fie în curând negată, mă cuprindea un zel imperios să-mi duc mai repede la bun sfârșit toate proiectele care se adunaseră în timp.

Într-o noapte am auzit cum cineva deschide ușa de la intrare, care de regulă stătea întotdeauna încuiată. Am ieșit pe culoarul lung să văd cine e și am zărit la capătul celălalt umbra unui bărbat de vreo cincizeci de ani, în costum. Deși eu nu îi puteam desluși chipul, el m-a strigat pe nume, probabil ca să mă liniștească.

— Îmi pare rău, am vrut să dau un telefon înainte, dar până la urmă am venit direct.

Era unul dintre fiii bătrânei. Îl cunoscusem la ceremonia funerară, era director de companie. Locuia în Shonan, dar lucra în centrul capitalei.

Bătrâna îmi spusese că s-ar putea să mai vină să doarmă pe aici, în cazul în care avea de lucru până târziu și nu mai era timp să prindă ultimul tren spre casă.

Pe verandă, noptiera bătrânului era potopită de tomuri de ciorne și de munți de cărți care îmi serveau ca materiale de referință. În afară de asta, nu mai era nimic - casa rămăsese complet goală, dar firește că el se simțea ca acasă, de vreme ce, clătinându-se puțin pe picioare, și-a scos repede sacoul și a început să-și slăbească cravata. Părea că face aceste gesturi intenționat, ca să nu mă facă pe mine să mă simt prost din pricina ținutei mele extrem de neprotocolare.

— Vă rog să vă continuați lucrul, nu vă întrerupeți din cauza mea, mi-a spus el amabil, însă eu mi-am strâns în grabă tot ce puteam strânge și m-am retras de îndată în casa de oaspeți.

12

De regulă, Mica era destul de distantă în relațiile cu oamenii, dar când sosea din casa vecină în grădina noastră, devenea o cu totul altă pisică: își vâră nasul prin toate ungherele curții, își ațintea privirea pătrunzătoare la cine știe ce lucru care îi atrăgea atenția, tatona câte ceva cu lăbuțele din față, sărea în tumbe fulgerătoare sau se lua la întrecere cu sine însăși, făcând ture nebunești de jur împrejurul grădinii cu o viteză amețitoare. După plecarea bătrânei proprietărese, Mica își continua hârjoana chiar și târziu în noapte, până în zori, pe întuneric, căci noi nu mai aprindeam lămpioanele din grădină.

Curtea era ca o pădure pentru Mica. Atunci când o luam împreună la pas prin grădină, își unduia numaidecât trupul adaptându-se de minune la împrejurimi. Se apuca să alerge din senin de colo-colo ca ieșită din minți, pentru ca apoi să se cațare în vârful vreunui copac, unde să plutească în

aer, cu blănița înfiorată, în încercarea de a schimba direcția.

Eu urmăream cu atenție toate giumbușlucurile ei. Primisem șansa nesperată de a ne bucura nestingheriți de tot acel spațiu imens fără să plătim nimic în plus la chirie, iar eu mă puteam juca după pofta inimii împreună cu micul nostru musafir explorator, deși știam foarte bine că și joaca aceasta avea să se sfârșească la un moment dat.

Bătrânul a murit în octombrie. La scurt timp, proprietărea și-a strâns din nou cei patru copii pentru a le comunica hotărârea luată cu mult timp înainte. Ca să evite taxele prohibitive de moștenire, care tot crescuseră în ultimii ani odată cu majorarea amețitoare a prețurilor din domeniul imobiliar, bătrâna avea de gând să vândă tot - și casele, și terenul. Data limită pe care o stabilise pentru finalizarea tranzacției era începutul lunii august 1990, cel mai târziu. Din clipa în care am aflat, escapadele mele nocturne cu Mica au început să-mi lase în inimă o imensă tristețe la gândul că urma să ne despărțim în curând.

Așa că m-am apucat să născocesc o cale de a rămâne împreună. Dar toate variantele păreau să se rezume la aceeași problemă: nu aveam nicio putere în confruntarea cu prețurile exorbitante de pe piața imobiliară aflată de trei ani într-o continuă expansiune în toată țara. Așa am învățat și eu ce înseamnă „subdiviziune”.

M-am gândit că dacă terenul s-ar împărți cu o subdiviziune de la nord la sud, care să excludă strict casa de oaspeți, pe care noi să o putem cumpăra, atunci puteam să trăim mai departe împreună cu Mica. Dar chiar și o bucată mică de teren ca aceea tot ar fi avut un preț pe care nu ni-l puteam permite. Gândurile acestea îmi chinuiau mintea și îmi împovărau sufletul când Mica venea lângă mine.

Într-o zi, pe nepusă masă, am găsit încuiată casa unde îmi petreceam de obicei nopțile. M-am

sprijinit de fereastră cu lăbuța și m-am uitat înăuntru, dar casa era goală și cufundată în întuneric. Ușița mea este și ea zidită. Totuși eu vin mereu, în fiecare zi. Încerc să intru și mă lovesc cu capul de geam. Dar nu e nimeni. În final vine o echipă de demolatori care începe să dărâme fără milă casa și grădina, amândouă lăsate de izbeliște. Însă aceste gânduri nu erau nici ele altceva decât imaginația unei ființe umane.

Prin intermediul unei agenții imobiliare, am început să căutăm o altă locuință de închiriat în zonă. Dar n-am găsit nimic potrivit în apropiere. Ca să nu fim nevoiți să locuim despărțiți de Mica, ne-am hotărât să căutăm o casă într-un perimetru de cercuri concentrice, având în centru ulmul din grădina vecină.

O să mă străduiesc și mai mult să nu ne despărțim de musafirul nostru! mi-am zis în barbă ca să-mi dau curaj. Auzindu-mă, soția mi-a zâmbit ușor. Surâsul ei părea să spună: nu înțeleg de ce îi spui în continuare musafir, când e limpede că a intrat nu numai în casa noastră, ci și în cel mai adânc colț din inimile noastre.

13

A trecut și luna noiembrie. Movul deja fanat al florilor de șofran din grădină era pe cale să se stingă de tot.

Florile de șofran! Când soția mea le plantase bulbii în pământ, Mica se apropiase tiptil din spatele ei și își așezase cu sfială una din lăbuțele din față în groapa proaspăt săpată, parcă îndemnând-o să sape mai adânc.

Pe măsură ce toamna a început să se adâncească și frunzele ulmului să cadă în ploaie, am pornit și noi metodic în căutarea unei alte casei. Nu știu cum se face, dar tocmai atunci vizitele Micăi la noi acasă au început să se înmulțească și să devină mai dese.

Uneori petrecea cu noi chiar și mai bine de o jumătate de zi. „Petrecea” este un fel de a spune, pentru că de fapt nu făcea altceva decât să doarmă în mare parte a timpului sau să mănânce micul stavrid fript pe care soția mea i-l pune în cutia de carton așezată într-un colț al camerei japoneze ori să privească peisajul de afară, întinsă pe una din măsuțele de lucru din fața ferestrei.

O urmăream din ochi în drumul ei către ultimul raft al dulapului de haine: cum se furișă prin fața oglinzii de la măsuța de toaletă, cum se strecura printre cele două fâșii de pânză agățate în loc de ușă și cum se cățara pe muntele de perne și așternuturi până sus. Atunci o lăsam în pace pentru o vreme, ca să doarmă liniștită.

Când socotea că e un moment prielnic, soția mea dădea încet pânza la o parte și se uita pe furiș înăuntru. De cele mai multe ori, Mica era în toiul unei sesiuni de înfrumusețare, spălându-și blănița cu limba. Atunci se întrerupea brusc și își întorcea capul să se uite la cel care o privea. După un timp de pauză, când se uita iarăși înăuntru, soția mea o găsea pe punctul de a ațipi: încolăcită și cu pleoapele prelinse pe ochi, aproape închise. Peste încă o vreme, dormea deja dusă, cu burtica albă ridicându-se și coborând alene în ritmul liniștit al răsufărilor.

Când o vedeam cum o iscodește cu privirea pe după pânza dulapului, soția mea mi se părea caraghioasă. După râsetele ei înfundate, îți puteai închipui cât de nostimă era Mica în somn, dar nu era doar atât - soția mea avea ea însăși ceva de-a dreptul caraghios.

Mica ajunsese să vină și să plece de la noi de vreo zece ori pe zi. Reprizele ei de somn în casa de oaspeți durau două-trei ore și ea le repeta cam de trei ori în aceeași zi. După ce adormeau stăpânii ei din casa vecină, Mica trecea fraudulos granița dintre curți și venea iarăși în căsuța noastră, unde luminile erau încă aprinse. Atunci ne arăta cum

știa ea mai bine că era dornică de joacă și încingeam jocul cu mingea în grădina învăluită de întuneric. În cele din urmă obosea și la revărsatul zorilor se ducea singură în dulapul de haine și se culca. Cred că se simțea foarte bine în culcușul acela în care găsea deopotrivă o penumbră plăcută și așternuturi moi cu miros de om.

Atunci ne întrerupeam și noi lucrul la măsuțele noastre de scris și ne duceam la culcare pe urmele Micăi. Dar micul nostru musafir se trezea cel târziu la opt fără douăzeci și pleca în pripă, nu înainte însă de a-și lua micul dejun: mâncarea pregătită și așezată în cutia de carton și laptele din farfurioara de alături.

Cu timpul am aflat și motivul grabei: se pare că Mica se întorcea la vecini ca să îl petreacă pe micul ei stăpân când pleca la grădiniță.

Încă pe jumătate adormit, auzeam ca prin vis glasurile mamei și copilului venind dinspre cotitura de pe poteca-fulger: mama îi tot spunea să aibă grijă, ceea ce băiatului, plin de veselie, probabil că îi intra pe o ureche și îi ieșea pe alta. Chiar și așa adormit, îmi dădeam seama că Mica stătea de fiecare dată cuibărită acolo și, la momentul potrivit, fugea puțin în urma lui, conducându-l pe drumul spre grădiniță.

Era ușor de înțeles că așa stăteau lucrurile pentru că întotdeauna, însoțind vocea mamei și a copilului, se auzea amestecat și sunetul clopoțelului.

După ce termina cu băiatul, Mica își vedea apoi în voie de explorarea grădinii, extinzându-și cercetările pe o arie din ce în ce mai largă. În timpul acesta, poate că avea planificată și câte o gustare urmată de un pui de somn în casa stăpânilor săi. Câteodată se întorcea la noi înainte să ne trezim, dădea puțin la o parte pânza dulapului, se cățara până în vârful muntelui de așternuturi și se culca din nou.

În fiecare dimineață, după ce se trezea târziu, soția mea se uita pe furiș la Mica pe după pânza dulapului și îmi spunea bucuroasă, fără să-și ia ochii de la pisica adormită: „Nu-i așa că e a noastră?”.

Tot trecând după bunul plac dintr-o parte în alta, unde putea să mănânce și să doarmă în voie, Mica parcă făcea să se risipească hotarul dintre curtea noastră și cea a vecinilor. Treptat, și noi am ajuns să schimbăm cu ușurință sensurile expresiilor pe care la foloseam când venea și pleca de la noi: spuneam „s-a întors acasă” atunci când venea în vizită și „a plecat” atunci când ea de fapt se întorcea acasă, la stăpânii ei. Când mai plecam de acasă amândoi odată, se întâmpla ca la întoarcere să o găsim pe Mica întâmpinându-ne chiar în holul întunecat de la intrare, cu lăbuțele aliniat, de parcă ar fi avut grijă de casă în lipsa noastră. „Vezi? Ți-am spus eu că e pisica noastră”, îmi spunea atunci soția, deși știa foarte bine că Mica nu era a noastră. Tocmai de aceea o priveam ca pe un dar prețios, venit de departe să ne binecuvânteze cu prezența lui.

14

Chiar și după ce și-a întezit vizitele pe la noi, Mica tot nu ne-a adresat nici un mieunat și nici nu ne-a mai lăsat să o luăm în brațe vreodată.

Era vară. Într-o noapte, după ce noi doi adormiserăm deja, Mica a început să alerge de colo-colo făcând zgomot, ceea ce nu-i stătea deloc în fire. În clipa în care s-a suit pe măsuta pe care noi o împinseserăm lângă pervaz ca să putem

întinde așternuturile în mijlocul camerei¹⁷, iar de acolo a sărit pe plasa de la fereastra deschisă, mi-am dat seama că era ceva în neregulă și m-am trezit.

Ca o șopârlă tropicală, Mica stătea agățată cu gheruțele sus pe plasă și își lungea gâtul tot căznindu-se să vadă casa stăpânilor ei de dincolo de gard. Nici măcar într-o astfel de poziție n-a scos nici cel mai mic sunet. După îndelungi căutări, soția mea a descoperit într-un târziu ce se întâmplase: fanta de aerisire prin care intra și ieșea de obicei pisica, era închisă. Cu o seară înainte, Mica intrase - neobișnuit lucru - pe ușa principală, dar noi nu ne-am dat seama și gura ei specială de acces rămăsese închisă. Eu am numit pățania aceea „dorul de casă al Micăi “și de atunci încolo îmi răsare adesea în minte imaginea ei agățată de plasă - un tablou parcă nepământeau.

Soției mele i-a fost dat să se convingă pe altă cale că Mica nu era de fapt pisica noastră. Întâmplarea s-a petrecut toamna. Soția preluase un colet poștal destinat vecinilor noștri, cât timp aceștia fuseseră plecați de acasă și, când a văzut că s-au întors, s-a dus până la ei să li-l dea. Cu toate că ușa de la intrare era larg deschisă, a apăsat soneria și a așteptat să vină cineva, dar în locul stăpânei casei a apărut Mica. Soția mea a rămas cu gura căscată la ceea ce a urmat. Aceeași Mica pe care o primeam la noi în fiecare dimineată și în fiecare seară și care nu scotea niciodată nici un mieunat a început atunci să-și exprime pe larg părerea. Mieunatul ei nu părea deloc să spună «mulțumesc pentru că ai grijă de mine “, ci era mai degrabă o conversație rece, de complezență, despre vreme și așa mai departe - politețuri obișnuite între vecini, mi-a povestit apoi soția mea.

Aceea a fost singura dată când Mica și-a făcut limpede auzit glasul chiar și față de soția mea, cu care părea să aibă o legătură empatică. În aceste condiții, era de la sine înțeles că față de alți oameni, mai ales bărbați, avea mereu tendința să păstreze o anume distanță, oricât de mică.

Într-o după-amiază de iarnă, am coborât până în pivnița situată la demisolul casei principale, în

prelungirea bucătăriei, unde voiam să depozitez niște gaz. Prin ușa de lemn pe care o lăsasem deschisă, s-a strecurat înăuntru și Mica. A pășit lin pe cimentul turnat peste pardoseala de pământ, apoi a făcut un salt pe unul din rafturi și, după ce s-a așezat acolo confortabil, cu lăbuțele din față aliniat, a început să urmărească din priviri fiecare mișcare pe care o făceam eu. În timp ce așteptam ca soba să se alimenteze cu gaz printr-o pompă automată, am încercat să o imit pe soția mea, care atunci când i se adresa Micăi parcă îi cânta, și i-am spus cât mai melodios cu putință: „Iată-ne pe amândoi în pivnița casei”.

În clipa aceea, Mica s-a chircit păstrându-și aliniat lăbuțele din față și, străpungându-mă înverșunată cu privirea ca pe un dușman, și-a deschis boticul ca pentru a scoate un răget sălbatic. Ba chiar s-a pregătit să sară asupra mea în orice moment. Am luat comportamentul ei ca pe o formă de intimidare demnă de o domnișoară care încearcă să evite un potențial agresor. Cred că nu m-am înșelat.

Într-o altă zi, a intrat glonț pe ușa deschisă a camerei de spălat rufe ce dădea înspre grădina cea mică a casei de oaspeți și s-a ascuns cât ai zice pește în spațiul minuscul dintre mobilă și cutia de carton pe care o foloseam pentru depozitare. Cu spatele la noi, tremura ca varga de ți se rupea inima. Când m-am întors să văd ce se întâmplase, în pragul ușii stătea Mike, pisica tricoloră a vecinilor din sud, cu ochii scăpărând scânteii și gata de atac. Cu câteva zile înainte, o salvasem pe Mica din vârful unui pin în care se suise urmărită fiind probabil tot de Mike și de aceea bănuiam că nu era vorba doar de o simplă dispută de împărțire a teritoriului, ci, după toate aparențele, Mike o atacase invidioasă fiindcă Mica putea intra și ieși oricând din casa noastră după bunul plac, iar ea - nu.

Mike era o pisică tricoloră superbă. Dar pentru că doar Mica avea acces neîngrădit la noi acasă, Mike prinsese pică pe ea și o ataca mereu, relația dintre ele fiind astfel supusă unui cerc vicios: cu cât Mike o ataca mai mult, cu atât mai temătoare devenea Mica. Nu încapă nici o îndoială că față de vecinii noștri de la sud, care o cresc, Mike își arată numai latura drăgălașă, a remarcat soția mea. De atunci, a început să o strige pe nume ori de câte ori o zărea în grădină, ca să înțeleagă că o îndrăgeam și pe ea și să nu fie invidioasă pe Mica.

În ceea ce o privește pe Hoțica, ea părea să facă deja parte din categoria bunicuțelor. Cu blănița de un negru de abanos cu pete pământii, avea niște ochi mari și limpezi și un aer molcom și duios. Năravul de a deschide ușile și ferestrele oamenilor îl căpătase probabil în cine știe ce circumstanțe din tinerețea ei. Deși când am cunoscut-o noi era a nimănui, îmi imaginez că avusese și ea cândva niște stăpâni cărora le arătase cea mai drăgălașă parte a personalității. Într-o seară când soția mea era singură acasă, a auzit fluturându-se pânza ce acoperea fanta de aerisire și apoi pașii de pisică ce anunțau de regulă sosirea Micăi. Dar cea care și-a făcut atunci apariția a fost Hoțica. Pesemne că ferestruica fusese crăpată mai mult decât de obicei.

Când a dat cu ochii de soția mea, s-a speriat atât de tare, încât s-a năpustit înapoi să iasă, lovindu-se cu o bufnitură puternică de fanta deschisă.

— A fost tare caraghioasă, dar mi s-a făcut și puțin milă de ea, mi-a povestit apoi soția, vădit impresionată.

Nu știu prin ce minune, dar Mica părea să se înțeleagă foarte bine cu Hoțica.

Tot soția mi-a povestit cum le-a văzut odată pe amândouă: Mica stătea cocoțată pe gardul de lemn de la marginea potecii-fulger, în vreme ce

sub ochii ei Hoțica se rostogolea cu burtica albă la vedere, în mijlocul drumului. În clipa în care Hoțica a tulit-o în arbuștii de la nordul curții, Mica s-a luat imediat după ea, dispărând amândouă în penumbra grădinii și lăsând o liniște adâncă în urma lor.

La scurt timp după aceea, Mica și-a făcut apariția singură în casa noastră, iar soția mea a întrebat-o dacă Hoțica era prietena ei. Probabil că se înțelegeau atât de bine tocmai pentru că le despărțea o diferență mare de vârstă, de parcă ar fi fost bunică și nepoată. Într-o altă zi, soția le-a văzut iarăși pe amândouă stând de vorbă timp îndelungat, de cealaltă parte a gardului din nordul curții, chiar sub crăpătura prin care se proiectau siluetele trecătorilor.

— Nu era un mieunat familiar și pragmatic, să știi, ci mai degrabă mi s-a părut că își spuneau păsurile și se sfătuiau în legătură cu viețile lor, mi-a povestit după aceea soția mea, dând din cap în semn de uimire.

Altă întâmplare s-a petrecut la vreo câteva zile după ce Mica intrase glonț la noi în casă, urmărită de Mike. Era o dimineață târzie de ianuarie. Soția mea era din nou singură acasă. După ce s-a trezit, s-a apucat să pregătească micul dejun. Câteva minute mai târziu, Mica a sărit din dulapul de haine direct pe podea, clătinându-se ușor pe picioare. Nu era deloc în apele ei. Îi fusese smuls un smoc din blănița albă de pe spinare ce lăsa acum la vedere un petic de piele trandafirie. Mica s-a uitat un timp în sus la soția mea, apoi s-a retras agale la stăpânii ei.

„Totuși, parcă nu era rănită”, a încercat soția mea să-și liniștească inima care dădea să-i spargă pieptul și s-a așezat la masa de lucru, unde o așteptau treburi urgente. După nici un sfert de oră, Mica și-a făcut din nou apariția, de această dată cu un bandaj înfășurat de jur împrejurul spinării. Apoi a sărit pe biroul soției, parcă îndemnând-o să vadă

ce pățise. Cu un aer neajutorat, s-a așezat în fața ei și a privit-o îndelung, cu ochi plătânzi.

Soția mea s-a uitat în ochii Micăi. I se frângea inima la gândul că în curând avea să fie nevoită să se despartă de ea. „Și totuși, Mica nu este pisica noastră, dar parcă mi-aș dori să fie “. Cu ochii ei adânci și verzi, Mica se uita atentă cum pe obrazul soției mele se prelingeau niște bobite numite de oameni lacrimi.

15

Trecuse anul și ne aflam deja la mijlocul lui februarie 1990.

Mica venea la noi în timpul zilei, dar și în miez de noapte. Motivul? Firește, stăpânii ei dormeau cu toții la ora aceea. Soția mea își făcuse o mare plăcere din a-i ține companie în grădină, chit că afară era frig sau că nu-și mai vedea capul de treburi.

Pisicii îi plăcea să se suie într-un pin pitic din mijlocul grădinii. Dacă îi aruncai mingea de ping-pong până în dreptul său, atunci se întindea după ea ca o atacantă de volei și o lovea cu lăbuța în jos. Nici Mica, nici soția mea nu se mai săturau de jocul acesta.

La adăpostul nopții, soția îi făcea pe plac și se ducea după Mica oriunde voia ea, pe întreg cuprinsul curții. Uneori intrau în casa cea mare. Rămas aproape fără niciun fel de mobilă, conacul devenise o întindere uriașă de întuneric.

În sufrageria în stil japonez, lângă *tokonoma*, se afla un scrin clasic, tipic nipon, cu o fereastră de hârtie de orez, zăbrelită cu bambus, înapoia sa. Sus pe scrin, așezată pe burtă, cu spatele la fereastra cu pricina, prin care lumina lunii se strecura difuz, Mica aștepta să primească mingea. Soția mea o

rostogolea către ea, iar ea o lovea ușor cu lăbuța înapoi și tot așa, la nesfârșit.

Conturul lucrurilor se lăsa deslușit sub razele lunii, înteleșite de luminile ce veneau dinspre casa de oaspeți și de lumina de veghe aprinsă peste noapte la intrarea casei principale ca să țină hoții la distanță. În penumbra sufrageriei japoneze, mingea albă de ping-pong zbura prin aer și lovea podeaua cu un zgomot înfundat. Învăluită în aceeași lumină de lună, mica făptură care urmărea dansul mingii părea și ea tot o minge albă.

Mica se juca nu numai noaptea, ci și ziua, când se dedica jocurilor de zi. Grădina începea să dea primele semne de efervescentă tipice primăverii, iar Mica se lua după albine și adulmeca șopârle, alergând cu petale de flori de prun agățate în blăniță.

Când se cățara în copaci cu viteza luminii semăna cu un fulger, dar spre deosebire de un fulger obișnuit care cade de sus în jos, ea era un fulger pe dos, fiindcă mergea invers. Despre urcușul ei electrizant în curmalul japonez *kaki*, soția mea notase în carnetul ei de impresii că era ca „o lamă de fulger” sau „ca un declanșator al tunetului”. Într-adevăr, chiar așa și era.

Urcușul Micăi îmi aducea aminte de un pasaj din cronica japoneză *Nihonishoki*¹⁸, despre un zeu al vânătorii: „În fața porții, la poalele copacului de lângă fântână, stă un oaspete de seamă, osebit la înfățișare. Ce descinde din ceruri are chip ceresc, iar ce vine de pe pământ, chip pământesc. Cu adevărat, o frumusețe rară. Să fie oare un fiu al cerului?”¹⁹.

Așa cum stătea urcată în vârful curmalului japonez, cercetând cu atenție schimbarea vântului și pregătindu-se pentru următorul pas, Mica părea desprinsă atât de pământ, cât și de cer, gata mereu să țâșnească într-un cu totul alt spațiu.

Auzisem că pisicile nu-și deschid întru totul sufletul decât față de stăpânii lor, de aceea nici latura cea mai drăgălașă nu și-o arată nimănui altcuiva în afară de stăpâni. Era clar că Mica nu ne lăsa nici pe noi să avem acces la cea mai dulce parte a ei, fiindcă de fapt noi nu eram adevărații ei stăpâni, ci aveam doar o vagă idee despre ce însemna acest lucru.

În schimb, poate că tocmai din acest motiv, Mica ne arăta nouă miezul mai puțin măgulitor al ființei sale, acea fire înăscută a ei pe care stăpânii probabil că nu ajungeau niciodată să o cunoască. Simplificând puțin lucrurile, eu cred că în chiar aceste trăsături ascunse ale ei se afla și sorginea inefabilei impresii de mister pe care nu înceta să ne-o lase. Cu alte cuvinte, esența personalității sale consta în ceea ce eu numeam „prinde fulger”.

Expresia vine de la titlul unei serii celebre de lucrări de litografie colorată și encaustică²⁰, executate de un artist ce debutase ca gravor în cupru. O dată am fost invitat la o expoziție retrospectivă de-a sa, dedicată exclusiv stampelor și deschisă la un muzeu de artă din Osaka²¹, ocazie cu care am participat, alături de un critic de artă, la o dezbatere publică împreună cu artistul.

Tema discuției era semnificația titlului „Prinde fulger”. Lucrările concretizau o expresie artistică dobândită după ani lungi de căutări exploratorii asupra esenței culorii. Seria „Prinde fulger” încerca să surprindă însuși modul în care culoarea, odată plămădită din materie și atmosferă, începea să dea naștere imaginii, fără a se opri însă din eterna sa mișcare vie, primordială.

În general, artiștii plastici își extrag din natură atât culorile, cât și imaginile, iar apoi se străduiesc să le fixeze pe pânză. Însă artistul nostru nu încerca deloc să le fixeze, ci dimpotrivă, pornind de la prezumția că nu există culoare decât în strânsă legătură cu perpetua mișcare a materiei și a

atmosferei, țelul său era să pătrundă adânc în inima naturii și să redea culorile și imaginile în plină mișcare. Din acest punct de vedere se putea spune că artistul nostru continua o tradiție inițiată de Leonardo da Vinci.

Țin bine minte și acum un episod poate mărunț în ansamblul dezbaterilor. Am avut opinii diferite asupra cuvântului „fulger” din expresia din titlu. Artistul a râs și a evitat să-și spună punctul de vedere, dar eu și criticul de artă am avut o divergență pe tema asta. Eu am fost de părere că „fulger” putea fi interpretat în sens substantival (a prinde un fulger) sau adverbial (a prinde ceva cu viteza fulgerului).

Din cele două tipuri de lucrări reunite sub același titlu, cele în tehnica encaustică utilizau ceara de albine în loc de culorile standard. Folosind acest ingredient special, care, odată topit, devine păstos, dar apoi se usucă repede, artistul nu are decât o fracțiune de secundă la dispoziție să capteze imaginea și de aceea lucrările de acest tip din seria „Prinde fulger” erau toate monocrome.

Pe de altă parte, în litografiile colorate din aceeași serie, culorile își fac apariția schimbându-și dimensiunea pe măsură ce curg de pe paleta pe care sunt inițial aplicate. Se mișcă și în același timp vibrează. Iar această mișcare pulsatorie în sine, în trecerea culorii de la o dimensiune la alta, este exact ceea ce se luptă artistul să surprindă în lucrările cu pricina.

În acest punct nu m-am putut abține să îmi extind argumentul: în primul caz, lucrările encaustice oferă un exemplu de interpretare în sens adverbial, căci artistul încearcă să prindă ceva - culoarea - cu viteza fulgerului, în vreme ce litografiile colorate, care încearcă să immortalizeze viteza fulgerătoare cu care apar culorile, adică fulgerul culorilor, sunt un exemplu de interpretare substantivală.

În această lumină, cățărările din categoria „prinde fulger” pe care Mica le desfășura în grădina părăsită erau de ambele feluri, adică pisica se cățara în viteză, ca un fulger, și încerca totodată să prindă și fulgerul.

După aceea, am răsfoit un album cu lucrările expuse la vernisaj și am descoperit cu mare uimire traducerea în engleză a titlului, probabil în varianta oferită chiar de autorul lucrărilor: *Catcher of Lightning* - „cel care prinde fulgerul”. În această interpretare, accentul se muta de la obiectul la subiectul acțiunii. Dacă așa stăteau lucrurile, atunci titlul se putea citi în cu totul alt sens. Față de interpretarea obișnuită, în care era vorba despre acțiunea cuiva de „a prinde fulger”, noul sens accentua subiectul acțiunii, adică persoana supranumită „prinde fulger”. Depindea și de cum accentuai cuvintele în vorbire - o chestiune de simț lingvistic care te putea orienta în direcții complet diferite, la fel cum o orientau pe Mica urechile ei mici, mereu ciulite.

Micuța magazie aflată în partea de sud-est a grădinii avea o structură rudimentară și o ușă din lemn acoperită cu plasă metalică. Aici își ținea bătrânul uneltele de lucru și de îngrijit grădina, printre care și o scară cu trepte sau o plasă de curățat iazul. În tinerețe studiase metalurgia la Facultatea de inginerie a fostei Universități Imperiale și de aceea în sertarele unui pupitru vechi, depozitat acolo, rămăseseră tot soiul de instrumente de măsurare și echipamente de cercetare folosite în exploatarea de minereuri și analizele geologice.

Unul dintre locurile preferate ale Micăi era sub acoperișul magaziei, acolo unde se întretăiau bârnele de lemn, lăsând printre ele un spațiu gol ca un căuș. O vedeam în pauzele ei de prins fulgere cum stătea pe colțul acoperișului, cu lăbuțele îndoite sub ea, uitându-se în zare. Iar dacă noi

stăteam la măsuțele noastre de lucru, atunci silueta ei se afla drept în fața noastră.

Într-o după-amiază lucram la biroul meu de la fereastră, când am auzit glasul trist al soției venind din grădină. Din cauza gardului de lemn care delimita curțile celor două case, nu o puteam vedea decât pe Mica. Probabil că soția mea se uita în sus la pisica suită pe bârnele de sub acoperișul magaziei și îi spunea că în curând are să vină clipa despărțirii.

— Înțelegi tu oare despre ce e vorba? Însă Mica o asculta cu mina ei de fiecare zi: pe chipul său se vedea limpede că e interesată doar de lumea cerească și de cea a plantelor și animalelor; puțin îi păsa ei de lumea oamenilor! N-a făcut decât să-și ciulească neîncetat urechile ascuțite atrase de un vuiet nelămurit care se infiltra de-a valma printr-o crăpătură a acoperișului ascunsă vederii mele.

16

Intrasem în luna martie.

Era o seară de sâmbătă, cu lună aproape plină, iar noi ne aflam amândoi pe poteca-fulger, în punctul unde drumul o cotește spre răsărit. Ne grăbeam să ajungem în cartierul Jiyugaoka, la vernisajul unei noi expoziții individuale a pictorului „Prinde fulger”. Cu trenul am fi ajuns într-o oră, căci ne ocolea prin centrul orașului, dar cu bicicletele, pe scurtătură, nu făceam mai mult de o jumătate de oră.

Tocmai ce deschiseserăm portița și, cu bicicletele în spate, trecuserăm pe la cotitura de pe poteca-fulger. Atunci am văzut-o pe Mica sărind sprintenă printr-o spărtură din plasa de sârmă ce acoperea o gaură apărută în gardul de lemn, chiar la granița dintre curtea proprietăresei și cea a vecinilor. Cum a aterizat pe sol, s-a și întors cu spatele și a luat-o roată, printre tulpini de ierburi

sălbatică, de jur împrejurul zidului dinspre sud al casei noastre. De acolo, avea să sară în verandă, apoi avea să se strecoare prin ferestruica de aerisire, pe unde numai ea putea trece, pentru ca în final să intre în camera japoneză.

Era prima oară când o urmăream din profil cum trecea hotarul dintre cele două curți. Și tot pentru prima dată o vedeam din spate cum se duce la noi acasă. Soția mea și cu mine ne-am uitat unul la altul spunându-ne din priviri „Deci așa se furișează ea din casa stăpânilor când ne vizitează pe noi! “. Gândul de a mă întoarce acasă mi-a trecut o clipă prin minte, dar a pierit iute sub presiunea grabei în care ne aflam.

La galerie a avut loc o recepție cu participarea autorului. Întrucât contribuiseam și eu cu câteva fraze în catalogul expoziției, am primit în dar de la pictor o mică stampă originală. Dar nu știu de ce, nu mă puteam destinde, parcă mă frământa ceva.

După vernisaj, am mers să bem o cafea cu un designer și un editor, prieteni apropiați. Le-am explicat că suntem nevoiți să ne mutăm și le-am povestit vrute și nevrute, ca o moară stricăță, ba despre vizitele repetate ale pisicuței pe la noi, ba despre faptul că singura mea speranță era să câștig la loto, deși, chiar dacă aș fi avut norocul chior de unul la un milion de a câștiga premiul cel mare, terenul acela tot avea să rămână de cel puțin trei ori mai scump și n-aveam nicio șansă să fie vândut în parcele separate.

La nouă și jumătate ne-am despărțit de prietenii noștri, ne-am urcat din nou pe biciclete și o jumătate de oră mai târziu eram înapoi acasă, după ce străbătuserăm poteca-fulger și intraserăm în curte prin spate, pe la răsărit.

Semne că Mica trecuse pe acolo în lipsa noastră erau, cu certitudine, deși doar câteva. Mâncarea pentru pisici lăsată în farfurioara din cutia de carton scăzuse puțin în volum. A mâncat doar atât din pricină că nu i-am mai pregătit

stavrid - mi-a explicat soția și s-a apucat să frigă pește. Dar în noaptea aceea Mica n-a mai trecut pe la noi.

N-a venit deloc nici a doua zi, duminică.

— Or fi plecat la Oiso²², la mătușa lor, și-a dat cu părerea soția mea.

— Și au luat-o și pe Mica împreună cu ei, într-un coș, am adăugat eu.

Vara trecută se întâmplase ca Mica să lipsească pentru câteva zile și noi am presupus atunci că asta trebuie să fi fost cauza.

— Acoperită cu o pălărie de paie. E sfârșit de săptămâna, probabil că sunt plecați, cu tot cu Mica.

Lunea următoare a fost o zi grozav de vântoasă. Pe la prânz m-am uitat la un moment dat pe cer și am văzut niște nori negri, dar la scurtă vreme după aceea s-a înseninat și din mijlocul grădinii au început să se audă triluri de privighetori. Din casa vecină răzbăteau niște bătăi de tobă, care au continuat destul de mult timp, într-un ritm susținut. Carevasăzică nu sunt plecați de acasă, mi-am zis în sinea mea. Mica nu s-a arătat deloc nici în ziua aceea.

— Cling-cling nu mai vine pe la noi. Ce-o fi cu ea?

Soția mea a lăsat astfel să-i scape exact cuvintele pe care ne străduiam amândoi să nu le pronunțăm și de atunci am început să ne întrebăm din ce în ce mai des ce se întâmplase cu pisica. Fiindcă soția mea nu auzea prea bine clopoțelul Micăi, mă întreba adesea dacă eu detectam vreun ecou.

Stavridul s-a învechit și el, așa că l-am aruncat, iar soția a pregătit unul proaspăt.

Stăteam ca pe ace tot așteptând să vină Mica. Atunci ne-a sunat din senin un prieten și ne-a invitat pe amândoi să bem ceva într-un bar din Shinjuku²³. Am stat împreună până în zori,

izbutind astfel să ne mai detașăm cât de cât de așteptarea chinuitoare a unui oaspete care se încăpățâna să nu mai vina, deși timpul trecea și, cel puțin teoretic, cu cât trecea mai mult, cu atât ar fi trebuit crească și probabilitatea ca el să apară.

Ne-am întors acasă dimineața: n-am găsit nicio urmă pe care ar fi putut-o lăsa Mica. Trei ore mai târziu, treziți din somn de serviciul de curierat rapid, am verificat iarăși și am ajuns la concluzia ca nu venise deloc.

Oftam mereu - când eu, când soția. Până seara, atmosfera din casă ajunsese deja să semene cu o oală nevăzută, gata-gata să dea în clocot.

Cu grijă să nu mă vadă soția, m-am strecurat până în casa principală, la telefonul negru, cu cadran, ca pe vremuri. Am căutat numărul vecinilor în carnetul proprietăresei. Nici n-am terminat bine de format, că mi-a și răspuns glasul vesel al copilului: nu e nimeni acasă!

— Dar pisica? Am îndrăznit eu să întreb.

— A murit!

— Când?

— Duminică, mi-a răspuns copilul vesel.

— De ce?

— Nu știu.

Nu știa din ce cauză murise sau nu știa ce sens avea moartea - nu era limpede, doar atât mi-a spus, și asta cât se poate de nonșalant.

Am închis pe rând storurile, cu câte o bufnitură apoi m-am întors acasă bocănind cu sandalele de lemn ²⁴ pe pământul bătătorit. Ajuns înapoi, aproape că i-am urlat soției mele vestea morții Micăi.

Când am auzit-o pe vecină întorcându-se de la cumpărături, mi-am lăsat soția să plângă,

chircită de durere, am cotit repede pe poteca-fulger și am apăsat soneria de la intrare. Până atunci doar ne salutam când ne întâlneam pe drum sau când aveam de transmis unul altuia vreun colet poștal, dar în vizită nu fusesem niciodată și nici nu stătusem vreodată de vorbă.

— A călcat-o mașina, duminică seara. Am găsit-o căzută în drum, dar fără nicio rană vizibilă, ci parcă dormind senină, împăcată - mi s-a părut un lucru cum nu se poate mai neobișnuit.

În primul rând, nu m-a mirat să o aud spunând că i se păruse neobișnuit. Mica era într-adevăr o pisică neobișnuită. Apoi, faptul că puteam vorbi cu cineva care îmi împărtășea părerea, fie ea și stăpâna Micăi, îmi făcea inima să tresalte ușor.

— Dacă vă întrebați unde ne-a răsărit Mica în cale prima dată, ei bine, nu a fost pe potecă, ci pe coasta dealului, la vreo cincizeci de metri în sus, spre gară, chiar în fața casei aceleia cu iarba elefantului la intrare. Acolo am găsit-o, eram împreună cu copilul și ea s-a ținut după el până când am ajuns acasă. Iar duminică seara zăcea în exact același loc. Eu pe acolo nu trec aproape niciodată. Trec doar atunci când mă întorc încărcată de la cumpărături. Așa că duminică noaptea, să fi fost în jur de unsprezece și jumătate, a venit cineva și m-a întrebat dacă nu cumva pisica pe care o văzuse căzută era a noastră și eu m-am dus într-un suflet. Se afla exact în același loc în care ni s-a arătat prima oară.

Străduindu-se din răputeri să-și reprime emoția, vecina a continuat să-mi povestească mai departe, pe un ton extrem de duios:

— Era și duminică, și târziu, iar clinica veterinară închisese de mult. Băiatul cel mare îl aveam conectat la aparatul de respirație artificială, așa că nu am putut face nimic pentru Mica.

Știam că mai avea un băiat, cred că era la liceu. Probabil că pe el îl auzisem atunci cântând la tobe.

— Am îngropat-o în grădină, la rădăcina unui pui de pin.

Iată că au și ei pini, mi-am zis în sinea mea. Grădina lor se învecina cu a noastră doar într-un singur punct, la sud, și anume exact în locul unde se frângea poteca-fulger, ceea ce o făcea inaccesibilă vederii noastre. Și mai la sud se ridica un mic bloc de apartamente, aparținând unei companii private, unde nu se putea ajunge altfel decât ocolind poteca, trecând pe sub o poartă de fier forjat și mergând pe aleea privată din incintă. Evident, ca să intri acolo și să te urci pe scara exterioară a blocului de unde se vedea grădina vecinilor era nevoie de mult curaj și de niște scuze bine meșteșugite.

Vecina a rostit apoi în șoaptă, coborându-și colțul sprâncenelor a plâns:

— A dus totuși o viață fericită.

— Mica venea mereu să se joace cu noi. Ne era tare dragă și mie, și soției.

— Într-adevăr? N-am știut. Vă sunt recunoscătoare.

— Chiar dacă mai adormea pe la noi, se trezea întotdeauna la aceeași oră și o zbughea să-l petreacă la școală pe băiatul dumneavoastră cel mic.

— Da? Vă mulțumesc mult, sunteți foarte amabil că o lăudați.

Apoi mi-a făcut o plecăciune cuviincioasă.

Nu știu de ce, dar mi se părea că ne comportam amândoi de parcă murise un copil, nu o pisică. Am dat să spun: „Aș vrea să mai vorbim. După ce ne revenim din șoc, haideți să stăm de vorbă despre Mica așa cum am cunoscut-o fiecare dintre noi și să aflăm unul de la altul ceea ce n-am știut despre ea“. Dar cuvintele s-au încăpățânat să nu-mi iasă din gură.

O sumedenie de întâmplări cu Mica, devenită de-acum amintire, mi se îmbulzeau în minte și

dădeau să năvălească pe buze, dar eu le puneam stavilă.

— Știi că sunteți ocupată și nu aș vrea să vă deranjez, dar aș putea să trec o dată pe la mormântul Micăi, pentru câteva clipe doar? Oricând spuneți dumneavoastră.

— Sigur. V-aș ruga să mă sunați mâine dimineață. Acum s-a făcut deja târziu.

Oare de unde ne vine această nevoie sufletească de a ne reculege în locul unde odihnește trupul celui drag? Este poate felul nostru de a ne întări convingerea că ființa pe care am pierdut-o pentru totdeauna este de neînlocuit în inima noastră și căutăm să stabilim cu ea o nouă legătură, pe un alt plan și într-o altă dimensiune.

18

Miercuri noaptea n-am dormit decât vreo două ore, iar soția cred că și mai puțin de atât, de vreme ce în momentul în care m-am trezit, ea stătea pe verandă privind în gol.

I-am dat bună dimineața și am ieșit în grădina însoțită să tai niște ramuri de prun, flori de dafin parfumat și narcise. Grădina parcă era cu totul alta, își pierduse tot farmecul și tot elanul - nu mai semăna deloc cu grădina noastră. Am făcut câteva fotografii, ici-colo, căutând în ele umbra Micăi.

Am așteptat să se facă ora nouă și, conform promisiunii din seara precedentă, am sunat la vecini, dar n-a răspuns nimeni. Am mai încercat de câteva ori, însă tot fără succes.

Puțin după ora unsprezece am încercat din nou și mi-a răspuns vecina.

— Îmi cer scuze de deranj.

— Vă rog să mă iertați, dar...

— Am putea să trecem o secundă să lăsăm niște flori la mormânt?

— Vă rog să mă scuzați, revin eu mai târziu cu un telefon.

Vocea joasă a vecinei de-abia își făcea loc printre suspine. Nu mai semăna nicicum cu glasul lin din ajun, cu care îmi povestise cele petrecute cu Mica. Nici vorbă de timbrul acela firav, aproape stins. Acum avea o voce joasă, dar rece - vocea cuiva care chibzuise toată noaptea și ajunsese la un verdict de neclintit.

Florile pe care le adunasem din grădină atârnav suspendate în aer.

— Nu ne dă voie să-i vedem mormântul.

Soția mea s-a pus iarăși pe plâns. Ne-a cuprins disperarea: dacă lucrurile urmau să rămână așa, atunci calea imponderabilă care ducea către Mica avea să ne fie mereu inaccesibilă. Am mers până în spatele magaziei, în colțul de sud-est al curții, și mi-am lungit gâtul înspre vecini, dar n-am reușit să văd nici măcar grădina lor, darămite pinul Micăi. În cele din urmă, am lăsat florile în cutia de carton ce îi servise Micăi drept cameră.

Trebuia să le explic vecinilor că nu noi am forțat-o pe Mica să ne viziteze. Ea fost cea care a intrat în casa noastră în modul cel mai firesc cu putință, apoi a prins să se joace cu noi la fel de firesc și tot așa a început să doarmă la noi. La rândul nostru, am lăsat-o mereu să facă numai ce-a vrut ea, după bunul plac, unde mai pui că nici măcar nu ne-a lăsat să o atingem vreodată - trebuia neapărat să le spun și lor toate acestea.

Atunci am început să aștern ușor-ușor pe hârtie momentele petrecute cu Mica, scriind niște scurte eseuri pe care după aceea le-am publicat într-o revistă semestrială cu tiraj redus. Am ales apoi vreo două-trei reviste, la care am adăugat o scrisoare de lămurire și le-am expediat prin poștă, pe toate în același plic. Soția mea ajunsese să nu se mai poată atinge de mâncare: își amintea mereu că în seara în care prăjise ultimul stavrid pentru Mica, ea era deja moartă în momentul acela.

Văzându-mi soția cum se topea pe picioare, mi-am dat seama că putea să-i fie chiar mai rău

dacă urma să ne mutăm prea departe de locul acela. Pe de altă parte, nici prea aproape nu mai era nevoie să ne mutăm, așa cum chibzuiserăm înainte, fiindcă Mica nu mai putea să ne viziteze.

Ar fi fost ideal să găsim un loc de unde puteam vedea ulmul. Cum zona avea regim de înălțime scăzut, un copac uriaș ca acela, sau măcar vârful lui se vedea cu siguranță nu numai de la un etaj superior, ci chiar de la nivelul etajului unu.

La poalele ulmului, timpul curgea într-un ritm cu totul aparte: în umbra lui, creștea un mic pin, la rădăcina căruia dormea o ființă nespus de dragă nouă. Să fi avut sub ochi o astfel de priveliște, chiar și numai în depărtare, atunci poate că ne-am fi lăsat purtați la vale, spre uitare, de curgerea lină a fluviului Lethe.

Am mers la bibliotecă și am răsfoit o carte de geometrie pe înțelesul tuturor, căutând să aflu mai multe despre triangulație. Am găsit o schemă simplă inventată de antici, care ilustra foarte limpede principiile măsurării.

Cea mai simplă metodă este următoarea: în momentul în care umbra celui care face măsurătoarea devine egală cu înălțimea lui reală, se măsoară umbra obiectului a cărui înălțime este de aflat.

O altă metodă presupune așezarea unui par alături de obiectul a cărui înălțime este necunoscută. Apoi, în funcție de aceste repere se trasează imaginar două triunghiuri egale și, ținând cont că proporția dintre înălțimea obiectului și lungimea parului este aproximativ aceeași cu proporția dintre cele două umbre, se poate afla înălțimea obiectului.

Ambele metode erau utilizabile în grădină, dimineața, când lumina soarelui venea de la răsărit. Se presupune că și Thales din Milet a folosit aceste două procedee când a măsurat înălțimea piramidei. În acest caz, Thales a avut de trecut o singură piedică, și anume, măsurarea

umbrei înălțimii exact din mijlocul bazei piramidei.

Aceeași dificultate o aveam și eu cu ulmul de alături, căci nu puteam să măsoz direct de la mijlocul ulmului. Dar în zilele noastre există hărți la scală mică, extrem de minuțioase și exacte și, folosindu-mă de ele, puteam rezolva problema.

Odată aflată înălțimea ulmului, pasul următor era diferențierea între apartamentele din care se vedea și cele din care nu se vedea copacul, iar pentru acest lucru era nevoie de măsurarea dealului și a înălțimii ferestrelor ca puncte de reper pentru trasarea unui triunghi imaginar între ele.

În primul rând, dealul și ferestrele nu lăsau umbre, așa că eram nevoit să folosesc următoarea metodă: să îmi îndrept brațul în zare, la nivelul privirii, către obiectul a cărui înălțime doream să o măsoz și apoi să măsoz unghiul pe care îl făcea brațul meu cu orizontala. În funcție de acest unghi, se puteau calcula apoi coordonatele vârfului triunghiului, lungimea laturilor și azimutul. La final, adunam înălțimea mea până la nivelul ochilor.

După aceea, dacă trasam o dreaptă ce unea vârful ulmului și fereastra noului apartament, puteam deduce și înălțimea minimă care ar fi obstrucționat perspectiva directă către ulm. În cazul în care pe dreapta respectivă se ivea vreun obstacol - fie el o clădire, un pâlț de copaci sau pur și simplu denivelările reliefului în sine - însemna că ulmul nu era vizibil de la respectiva fereastră. De aceea, mai întâi era nevoie să stabilesc cu exactitate cel mai jos și cel mai înalt punct de pe colina pe care era situat cartierul nostru, pentru ca în funcție de aceste valori să pot delimita cu precizie aria de unde vârful ulmului era vizibil...

Este posibil să fi început să mă gândesc la toate acestea doar ca să îmi distrag mintea de la atmosfera de tristețe și furie în care mă

cufundasem. Adevărul este că nu mi-am pierdut timpul nicio secundă încercând să pun în practică măsurătoarea prin triangulație. Pur și simplu, ideea că niște metode atât de limpezi precum cele inventate de antici erau aplicabile și pentru locul în care ne aflam noi atunci, complet debusolați, îmi aducea oarece alinare.

19

Abia după aceea am realizat cât de nesăbuit fusesem să trimit scrierile mele despre Mica.

Seria respectivă de eseuri, scrise într-un stil diferit și evident mai scurte, era de fapt o ciornă a ceea ce avea să devină începutul acestui roman, mai exact primele trei capitole, în care Mica își face apariția și ne prinde în jocul ei. Începeam să înțeleg că eseurile cu pricina, apărute în revistele literare pe care le trimiseseam prin poștă, puteau să trezească suspiciunea vecinilor mei.

Și mai era un motiv pentru care fusesem nesăbuit. Din punctul vecinei de vedere, era ca și cum, exact în perioada în care ea își jelea o ființă aproape la fel de dragă ca propriul ei copil, cineva îi arăta pe nepusă masă o altă viață a acelei ființe, despre care până atunci nu avusese nici cea mai vagă idee. Nu era cu putință să ne permită nouă să venim în grădina ei și să plângem la mormântul Micăi, în calitate de a doua pereche de părinți. Nu avea cum să-și împărtășească durerea cu noi.

Am încercat pe cât posibil să intuiesc ce simțea vecina noastră. Mi-am dat seama că nu luasem în calcul sentimentele ei mai devreme, nu neapărat din nesăbuință, ci pentru că eram lipsit de experiență în astfel de situații.

În decursul următoarelor luni am predat la tipar seria finală de eseuri, punând destul de brusc punct șirului de întâmplări cu Mica. Eseurile aveau un conținut asemănător cu fragmentul din roman ce începe la dispariția pisicii și se sfârșește cu

vestea morții ei. Cu toate că era o revistă mică, apărea sub tiparul unei edituri foarte bine cotate și se distribuia în unele librării.

Sunt sigur că motivul pentru care vecina noastră, o persoană altminteri extrem de politicoasă, nu mai revenise cu niciun telefon, deși promisese că avea să ne contacteze, era legat de felul propriu în care își trăia mâhnirea și furia pricinuite de moartea Micăi. Fără îndoială că prefera să își îndrepte furia către noi și cred că eseurile mele nu făcuseră altceva decât să complice și mai mult situația.

Mă întrebam ce o deranja cel mai mult. Oare ideea că ne apropiaserăm de Mica fără să-i cerem ei voie? Dar era posibil ca acest simplu fapt să ducă la furie? Dacă i-am fi cerut voie lucrurile ar fi stat altfel? În definitiv, o pisică lăsată liberă poate trece orice hotar dorește.

Sau poate ideea că pusesem totul pe hârtie îi lăsase impresia că noi, niște străini, o deposedaserăm de ființa pe care o îndrăgise atât de mult și probabil că fusese copleșită de un sentiment de alienare. Este posibil ca aceasta să fi fost o cauză în plus ce îi hrănise furia față de noi.

Dar scrisul, indiferent din ce punct de vedere este privit, nu înseamnă nicicum deposedare. Scrisul depășește și el orice hotar al proprietății. Ba chiar mă întrebam dacă nu era cumva cu putință ca scrisul analitic să poată chiar curăța resentimentele ce stăruiau la hotarul dintre noi și

vecina noastră²⁵.

Într-o zi ne întorceam acasă dezamăgiți după ce tocmai văzuserăm un apartament într-un bloc situat la sud de casa de oaspeți, la vreo șapte sute de metri distanță. Ferestrele erau însă orientate în așa fel încât nu se zărea nici urmă de ulm. Eram amândoi în dreptul porții din spate, care se deschidea înspre poteca-fulger, când ne-am întâlnit cu un bărbat ieșit pesemne la plimbare, după felul

în care mergea fără să ducă nimic în mână. De când ne-a zărit, deși eram încă la distanță unii de alții, a și început să ne săgeteze cu privirea. Când s-a mai apropiat, și-a întors capul către noi, iar când am trecut unii pe lângă alții ne-a aruncat o căutătură de parcă ar fi vrut să ne sfâșie de vii.

Când am intrat în casă, soția mea a oftat:

— De ce se poartă așa cu noi? m-a întrebat ea, explicându-mi că bărbatul cu care dăduserăm ochii era soțul vecinei. Căutătură așa plină de ură ca aceea nu mai văzuse la nimeni până atunci.

Soția mi-a povestit cum, pe vremea când era în școala primară, avusese și ea un câine care se mai ducea de unul singur prin vecini, iar ei îl tot mângâiau și îl alintau. Față de aceștia, ea nu avusese niciodată alte sentimente decât de recunoștință pentru grija pe care o purtau animalului ei preferat.

— Atunci pe noi de ce ne urăsc vecinii noștri? Pentru că am iubit-o pe Mica?

— Nu te mai frământa. Am făcut un lucru bun.

— Nici măcar nu ne-am atins de ea, n-am luat-o nici în brațe.

— Poate că era supărat din alte motive.

— Ca de exemplu?

— Poate că s-a împrumutat de o sumă mare de bani și i se apropie data scadenței, dar fiindcă trebuie să plătească și o dobândă uriașă nu prea știe pe unde să scoată cămașa. Și de aceea e cu nervii la pământ și îi vine să se răzbune pe oricine îi iese în cale. Cel puțin așa arăta.

Cu cât băteam mai mult câmpii fără succes, cu atât îmi dădeam seama că încercarea de a-mi consola astfel soția nu era decât o glumă la fel de nereușită.

În seara aceea, am intrat în cadă, lăsând deschisă fereastra de la baie. Apa de fântână pompată la robinet făcea pielea mătăsoasă și moale

- era o descoperire pe care o făcusem cu puțin timp înainte de moartea Micăi.

Nu mă încumetasem niciodată să-i fac baie, în primul rând pentru că nu era pisica noastră și în al doilea rând pentru că avea tot timpul blănița curată și îngrijită. O dată, pe când eram în cadă și mă spălam, Mica s-a apropiat tiptil de mine. Baia era complet ascunsă privirilor din afară, așa că puteam să las fără grijă toate ușile deschise, chiar și pe cea de la camera de serviciu, unde țineam mașina de spălat, și probabil că Mica pe acolo intrase. Îmi aduc aminte cum am născocit pe loc, într-o doară, un mic cântecel pe care i l-am cântat atunci în glumă:

„Sus pe deal, la izvorul cald
Mica mă ajută la-mbăiat.
Mă spală blând pe spate,
Și-apoi fuge iute-n jos.“

După echinocțiul de primăvară, în grădină era încă lumină până seara târziu. În iaz își spăla penele un sturz durduliu. Lângă el a poposit un pițigoi mic, care a început să-l imite și să se spele și el. Amândoi se scufundau în apă și se urcau pe mal, iarăși și iarăși, la nesfârșit.

20

Din clipa în care Mica n-a mai venit pe la noi, grădina s-a transformat într-o priveliște cu totul sumbră. Ce mult seamănă ochii noștri cu niște ochelari de sticlă colorată: peisajul se schimbă în funcție de nuanța lentilelor.

Primăvara și-a atins apogeul și a început să lase loc verii. Pe măsură ce noul anotimp se făcea simțit, florile înfrumusețau din nou grădina, schimbându-și pe rând culorile și locui unde înfloreau, ca într-o cursă cu ștafetă.

Rămasă fără soț la doar trei luni după plecarea lor la căminul de bătrâni din afara orașului, în aceea zi de Tanabata, bătrâna proprietăreasă continua să sune destul de des. Nu pierdea niciodată ocazia să ne dea câte ceva de lucru la fiecare convorbire: ori să facem câte o comandă mai mare de amidon de

*kudzu*²⁶ la băcănia tradițională a cărei clientă fidelă fusese, ori să cumpărăm anumite medicamente contra gripei de la spitalul pe care îl frecventase înainte. Dar la finalul tuturor conversațiilor noastre ne îndemna întotdeauna să nu ne sfiim și să folosim casa cea mare după plac.

Bătrânei proprietărese îi era probabil milă de noi fiindcă ne obliga să eliberăm casa de oaspeți până la sfârșitul lunii august, din pricina taxelor de moștenire pe care dorea să le evite prin vânzare, iar invitațiile repetate de a folosi casa principală erau felul ei de a ne recompensa pentru disconfortul pricinuit. Așa că noi ne conformam și foloseam casa cea mare exact „după plac”, cum ne îndemna bătrâna. La fel și cu baia - ne spunea mereu că o puteam folosi oricând, cu toate că și în casa de oaspeți avem o baie în perfectă stare de funcționare, proiectată și construită ulterior în exteriorul încăperii cu fereastra pentru admirat luna. Dar bătrâna zicea că baia din casa principală era mai încăpătoare și mai confortabilă.

Când venea vorba de încăperea aceea, mă duceam cu gândul la o întâmplare din urmă cu un an. Era o zi de început de vară, puțin înainte de prânz. Eu eram singur acasă și îmi vedeam de scris, când am auzit venind din casa de alături strigătele bătrânei. Am alergat în grabă să văd ce se întâmpla. Strigătele se auzeau din camera de baie: bătrânul, care după toate aparențele încercase să iasă din cadă, se sforța să se țină de margine, abia trăgându-și sufletul, în vreme ce bătrâna, îmbrăcată în haine de lucru, se opintea să-l sprijine

din spate cu toate puterile ei, incapabilă să mai facă vreo mișcare.

După o scurtă ezitare, mi-am dat seama că trebuia să-l duc cumva pe bătrân în camera lui, așa că am sărit să-l sprijin. După baie, pielea îi era neașteptat de moale și nicidecum flască, ci, dimpotrivă, nespus de elastică și lipsită de grăsime, de parcă ar fi fost a unui tânăr. Cu ochii larg deschiși și rămas fără cuvinte, bătrânul a schițat o părere de zâmbet, fără a mai avea însă nici puterea, nici suflul necesare pentru a se mișca singur. Dar trupul lui se simțea de două ori mai greu decât era în realitate și oricât aș fi încercat să-l ridic în spate sau să-l iau în brațe, mâinile și picioarele lui nu-mi dădeau deloc ascultare și trăgeau mereu în jos, ca și cum s-ar fi scufundat încetul cu încetul. După ce l-am prins de mijloc, într-o mișcare de luptător de sumo, am rămas blocat, fără să mă mai pot mișca nici eu.

Cu alte cuvinte, eram prins între ciocan și nicovală. Dar nici în poziția aceea nu puteam rămâne la nesfârșit. În timp ce mă gândeam ce să fac, în urechi îmi răsună țacănitul foarfecelor de grădină pe care o echipă de peisagiști le întrebuințau neîncetat încă de dimineață în grădina vecinilor aflați la nord, peste drum de poteca-fulger.

L-am așezat din nou pe bătrân pe marginea căzii și i l-am încredințat pentru sprijin bătrânei cu fruntea îmbrobonată de sudoare din pricina efortului, apoi am ieșit pe ușa joasă de lemn și am strigat de pe poteca-fulger la cei care tundeau arborii.

Patru grădinari în șalvari de lucru bufanți și cu șosete până la genunchi²⁷ s-au dat jos din copaci cu mare dibăcie și, lăsându-și deschis radioul portabil, au intrat unul după altul în curtea proprietăresei noastre. Când l-au văzut pe bătrân în baie, n-au schimbat decât câteva cuvinte și îndată

s-au pus pe treabă: după ce l-au așezat pe spate, l-au luat fiecare de câte o mână sau de câte un picior și l-au dus în tăcere prin verandă până în dormitorul aranjat în stil occidental, unde l-au așezat pe pat. Apoi s-au întors la ușă, și-au pus încălțările la loc în picioare, au ieșit în șir indian pe ușa joasă din spate și s-au urcat din nou în copaci. Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Iar foarfecele și-au reluat prompt tăcânitul neîntrerupt.

21

Trecuse aproape un an de când proprietarii plecaseră de acasă în ziua aceea de Tanabata. Într-o zi, pe la sfârșit de mai, bătrâna s-a întors. Era vremea când malul iazului forfotea de mormoloci care începeau să-și arate labele, iar grădina era plină de broscuțe mici cât bobul de fasole, care săltau de colo-colo. Dar ochii bătrânei nu puteau desluși sumedenia de tumbe din grădină, pentru că încă nu se vindecaseră complet după operația de cataractă suferită între timp. Și nici lipsa Micăi nu păreau să o observe. Totuși, ori de câte ori venea să ne viziteze în casa de oaspeți, bătrâna ne mulțumea mereu cu lacrimi în ochi pentru felul cum avuseserăm grijă de casa cea mare și de grădină.

Nu a stat însă decât două săptămâni. Erau ultimele ei zile în casa aceea, așa că se ocupa puțin câte puțin de sortatul mobilei care urma să fie apoi vândută unui magazin de antichități. Nouă voia să ne lase ca amintire vasul albastru de ceramică chinezească din grădină, vaza mare de lut ars care decora *tokonama* și micul felinar de piatră naturală.

— Dacă nu vi le dau vouă, risc să le duc pe toate la anticariat, din exces de zel.

Nu am oprit decât felinarul de piatră pe care Mica obișnuia adesea să doarmă încolăcită, la

umbra plantelor de pe latura de vest a grădinii. Avea o formă cam șugubeață, ca o prăjitură *mochi*²⁸ de Anul Nou cu trei turtițe suprapuse, dar cea mai mică dintre ele era așezată dedesubt, nu deasupra, cum se face de obicei.

Într-una din zilele blânde și senine de dinaintea anotimpului ploios din acel an, a venit fotograful pentru a immortaliza casa și locuitorii săi. A scos un scaun, l-a așezat printre azaleele care inundau grădina cu florile lor și a făcut câteva fotografii numai cu bătrâna, apoi a mai făcut câteva cu ea și cu soția mea așezate una lângă alta, pe verandă. La un moment dat, mai mult în joacă, bătrâna a luat mâinile soției mele într-ale ei și le-a așezat în poală.

Într-o dimineață de început de iunie proprietăreasa s-a întors la căminul de bătrâni. Era ultima zi pe care o petrecea în casa ei, dar noi nu am putut să-i fim alături într-un moment atât de important

Era ziua în care avea loc comemorarea lui Y. Se împlineau doi ani de la moartea sa, iar ceremonia se desfășura la un templu vechi din Musashikyuryo, la marginea prefecturii Saitama. Printre alți apropiați și poeți, promisem și eu un loc special la masa de parastas, dar cu două zile înainte a sosit vestea morții unui faimos poet în vârstă și totul s-a dat peste cap.

Uneori mă gândesc că mâhnirea seamănă, într-adevăr, cu un sentiment în care se amestecă tristețea și furia. Moartea cuiva provoacă uneori panică printre cei care i se adună la căpătâi: fiecare își dă cu părerea, care mai de care mai anapoda, și uite așa, sub presiunea timpului, se iau cele mai neverosimile decizii. Cam așa a decurs priveghiul, iar eu am fost prins cu ușa și nu am putut refuza rolul de maestru al ceremoniilor de rămas-bun.

Prietenii urmau să se împartă între cele două slujbe de pomenire, unii participând la una, alții -

la cealaltă. După ce sicriul poetului mai în vârstă ieșea din templul Sugamo, poeții mai tineri aveau să alerge repede la comemorarea de doi ani a lui Y. Cu un asemenea plan reușeam să o scoatem în cele din urmă la capăt și să ne descurcăm. Dar din această cauză, soția mea și cu mine am fost nevoiți să plecăm de acasă înaintea proprietăresei noastre.

Așa se face că, până la urmă, bătrâna a fost cea care ne-a petrecut pe noi la plecare. Obişnuită să o vadă pe soția mea mai mult în haine neprotocolare, când a zărit-o îmbrăcată elegant, pentru

²⁹
înmormântare, a tras-o puțin de mânecă și, mai în glumă, mai în serios, i-a spus că arată absolut minunat.

— Hai, duceți-vă, mie oricum nu-mi place să fiu petrecută când plec, a mai adăugat ea, cântându-și cuvintele.

Problema noastră era însă că nu găseam casa potrivită în care să ne mutăm. După toate căutările, era limpede că nu ne permiteam decât apartamente mici și întunecate, dar mult mai scumpe, cu o chirie incomparabil mai mare decât plăteam pentru casa de oaspeți.

Abia atunci mi-am dat seama că situația de pe piața imobiliară se schimbase radical în ultimii trei-patru ani. Toată lumea trăia cu ideea că prețul proprietăților imobiliare avea să crească la nesfârșit și nimeni nu-și punea întrebări. Speculațiile prin împrumuturi cu ipotecă ajunseseră la ordinea zilei, astfel încât valoarea terenurilor și acțiunilor continua să urce în spirală. Chiar și în micul nostru cartier, mi se întâmpla să aud, de pildă, în restaurantul de sushi, câte un cuplu tânăr vorbind lângă mine, fără niciun fel de teamă, despre scheme speculative cu proprietăți imobiliare. Dacă mi-aș fi schimbat locul, probabil că aș fi nimerit lângă alte persoane cu același subiect de discuție. Așa erau vremurile atunci.

Căutările noastre pentru găsirea unei locuințe noi s-au extins treptat din ce în ce mai departe, cercurile concentrice care aveau ca punct central ulmul lărgindu-se și ele tot mai mult. Luați și noi de valul celor care credeau că e mai rentabil să cumperi decât să închiriezi o locuință, am încercat și așa, dar oricât de mult ne-am depărtat de centrul orașului cu trenul tot n-am izbutit să găsim nicio casă pe care să ne-o putem permite.

Sub îndrumarea unui tânăr agent imobiliar de la agenția din cartier, am tras vrând-nevrând cu ochiul în viața altora, vizitând tot felul de case, de la una impecabilă în care trăia o femeie singură obsedată de curățenie, în speranța că așa avea să-și vândă casa mai repede, până la aceea a unui faimos jucător de baseball care lipsea des de acasă și din acest motiv le trimitea mereu copiilor jucării de pluș, atât de multe, încât ajunseseră să-i umple apartamentul.

Tot bătând agențiile imobiliare, eram mereu în gardă să prindem clipa când în sfârșit situația avea să se schimbe.

Machiavelli, care dăduse greș cu planul său de modificare a cursului apelor, conceput împreună cu Leonardo Da Vinci și menit să pună capăt inundațiilor provocate de râul Arno, o descria pe zeița Fortuna în poezie astfel:

Năvalnice ape
Ajunse în culmea trufiei
Sfarmă tot ce întâlnesc în calea lor.
Ici ridică munți,
Dincolo îi zdrobesc de pământ,
Ascut creste de stânci
Și răstoarnă cu susul în jos patul râului
Într-un iureș
De parcă s-ar lua la trântă cu mama natură.
La fel și soarta
Își despletește semeață cositele nimicitoare

Și schimbă rând pe rând, astăzi - ici, mâine - colo

Totul pe lumea asta.

Oare zeița Fortuna începuse deja să se înfurie? Și eu eram la mila ei și nu știam cum să fac să schimb cursul mărunț al sorții mele astfel încât să mă pot muta dintr-o casă în alta, dintr-un spațiu în altui. Ajuns în culmea disperării, am încercat să mă detașez de mine însumi și să-mi analizez situația de parcă în locul meu s-ar fi aflat altcineva.

22

Imediat ce s-a terminat sezonul ploios, pe la mijlocul lunii iulie, în grădină și-a făcut apariția, pe o piatră înșorită de la marginea iazului, făptură azurie a unei libelule. Să fi fost cumva odrasla libelulei care venise vara trecută să sărute curcubeul apărut din apa cu care udam eu grădina? Cu o vară înainte zburaseră prin curte, din copac în copac, două libelule, una galbenă și una albastră, unite în chip de inimă - o inimă strâmbă și alungită. Era oare cu puțință ca această făptură pe care o vedeam eu acum să fie rodul iubirii lor?

Libelula mascul cu care mă împrietenisem cu un an în urmă dispăruse din grădină în luna august. Plecarea prietenului meu înaripat și a soatei sale, petrecută aproape în același timp cu plecarea bătrânilor proprietari, m-a lăsat pentru o vreme trist. Însă acum aveam sentimentul că vechiul meu prieten se întorsese la mine, adus de lumina verii. Între dispariția sa de atunci și reînvierea de anul acesta, în mintea mea își făcuse loc, dureros de viu, gândul la cei care pier și nu se mai întorc.

Luna iulie se apropia și ea de sfârșit. Într-una din după-amiezile cu soare orbitor, am ieșit în grădină și mi-am aruncat ochii la piatra înșorită de lângă iaz, dar libelula nu era acolo. Atunci, am

bătut ușor din palme de două ori, așa cum făceam cu un an în urmă, și îndată o umbră răcoroasă a sosit în zbor de nicăieri, vibrând subtil prin aer. Semăna perfect cu libelula de vara trecută, mai ales când se învârtea bucuroasă în jurul jetului de apă, înainte de a se apropia de el.

La fel ca predecesoarea sa, și ea părea să ducă o viață pe picior mare: ocolind cu agilitate pânzele de păianjeni întinse pretutindeni, străbătea de la un capăt la altul grădina căzută din ce în ce mai mult în paragină - toată curtea era a ei. Brusc animat de o idee, am lăsat furtunul deoparte. Am oprit apa, apoi mi-am ridicat în aer degetul arătător de la mâna stângă. În clipa aceea, libelula a făcut un survol amplu prin văzduh, apoi s-a apropiat în viteză și s-a mai rotit o dată, de parcă ar fi vrut să-mi arate că poate face și un ocol mai mic, iar în cele din urmă s-a înscris pe direcția indicată de mine pentru ca în final să-mi aterizeze pe deget.

De bucurie mi-am ținut pentru o clipă respirația. Era chiar vechiul meu prieten, nu mai încăpea nicio îndoială. Deși timpul trecuse repede, totuși de multă vreme nu ne mai văzuserăm.

Grădina părea aproape ruptă de tărâmul omenesc, ferită cum era într-un mod straniu de ochi străini. Acolo, în inima ei, am ținut pe deget, preț de câteva clipe, doi ochi mari, cu miriade de celule, și patru aripi străvezii.

La cea mai mică zvâcnire a mâinii mele, libelula s-a ridicat în aer, dar a revenit imediat și mi s-a așezat din nou pe deget. Iar timpul s-a lăsat iarăși rânduie într-o matcă domoală și liniștită.

Un bulbul a coborât din vârful copacului și, cu un țipăt scurt, s-a depărtat de noi în zbor. Speriat, prietenul meu înaripat s-a desprins de deget, dar a mai plutit o vreme larg pe deasupra grădinii. Eu l-am așteptat nemișcat, cu degetul ridicat, până când, într-un târziu, după ce s-a oprit ca suspendat de o mână nevăzută într-un singur

punct cam la un metru deasupra, a revenit pe degetul meu.

23

Dormeam în camera japoneză din casa cea mare, când, într-o dimineață în zori, m-a trezit un sunet care venea dinspre terasă - parcă ascuțea cineva un cuțit. Era o dimineață luminoasă: soarele orbitor de vară târzie străpungea desișul verde al ulmului și inunda grădina. Sunetul se auzea de foarte aproape, dar oricât m-am uitat împrejur, nu era nimeni. Mi-am pus în picioare niște sandale de lemn tradiționale și am mers afară îndreptându-mă în direcția de unde se auzea sunetul. Venea din iarba care creștea la poalele prunului de lângă verandă.

M-am uitat cu luare aminte printre firele de iarba: către mine s-a întors o călugăriță uriașă care strângea cu putere între picioarele din față o cicadă cu aripile încă intacte.

Pentru mine călugărițele sunt cele mai nesuferite ființe din lume - nu le suport absolut deloc și pace. Sunetul acela ca de ascuțit cuțite era probabil zbaterea aripilor de cicadă în agonie. Sau poate, dimpotrivă, era sunetul abominabil scos de călugăriță în timp ce-și ataca prada.

Cu scena aceea sângeroasă întipărită pe retină, m-am întors în așternut și, pe fondul sunetului de cuțit, mi-am tras sufletul într-un oftat. Alături, soția mea se trezise și ea. M-a întrebat ce se întâmplase. Nici n-am apucat bine să-i explic tot ce văzusem, că a și sărit în picioare, a pus imediat mâna pe un bățator de așternuturi din bambus, care zăcea aruncat pe verandă, și a coborât pe pietrele din grădină așa cum era, în pijamale și cu tălpile goale.

M-am dus și eu după ea. Tocmai ce despărțise călugărița de prada ei cu bățatorul de bambus și o aruncase în tufișurile de azalee din spate. Apoi a

luat cicada în palmă - biata ființă abia mai sufla. Mie mi s-a părut mai mult moartă decât vie, dar ea a prins numaidecât să zumzăie din aripile tărcate cu verde, apoi s-a ridicat într-un zbor împleticit, gata-gata să cadă din nou la pământ, însă izbutind de fiecare dată să se redreseze prin bătaii înțețite de aripi, până când a reușit să se înalțe și să treacă dincolo de gardul din din vestul curții.

— Pentru biata cicadă, abia al doilea om cu care s-a întâlnit în dimineața asta a fost un zeu salvator. Primul n-a fost decât un netrebnic.

La vorbele mele, soția a tresărit din gândurile care i se vânturau prin minte.

În general mare iubitoare de animale, avea totuși o aversiune inexplicabilă față de rațe. Aproape că nu le putea suferi. De aceea, dacă cicada ar fi fost atacată de o rață, probabil că netrebnicul de mine ar fi fost nevoit să joace rolul de zeu salvator și să-i scape pielea. Dar dacă în pliscul raței s-ar fi aflat călugărița sau dacă, dimpotrivă, călugărița ar fi încolțit rața, atunci sunt aproape sigur că amândoi am fi tremurat de frică în așternut până când avea să se sfârșească toată grozăvia.

Aversiunile sunt un lucru tare ciudat. Nu pot să nu mă gândesc că au o oarecare legătură cu viețile noastre anterioare, dar însăși ideea de viață anterioară este Într-atât de tulburătoare, încât mă lepăd mereu de astfel de gânduri înainte chiar de a apuca să le duc până la capăt.

În orice caz, speram că, odată salvată de la moarte, cicada noastră avea să se bucure din plin de singura vară din viața ei. Iar călugărița - ei bine, la ea preferam să nu mă gândesc deloc.

Era exact perioada în care ne găsiserăm în sfârșit o altă casă. Pe nesimțite ajunseserăm să folosim camera japoneză din casa cea mare pe post de dormitor.

În umbra dezordonată a cutiilor de carton stivuite una peste alta și pline cu tot soiul de

lucruri, gustând din plin ultimele zile petrecute în casa aceea clădită cu mai bine de șaizeci de ani în urmă, dar care în curând avea să fie vândută și, după toate probabilitățile, demolată.

24

Era ultima sâmbătă din august. A doua zi aveam să ne mutăm.

Fără ca noi să băgăm de seamă, gardul care delimita curtea proprietăresei de cea a vecinilor de la răsărit fusese reparat: plasa de sârmă fusese cu totul înlocuită pentru a acoperi gaura existentă în jumătatea de jos a gardului. La un moment dat, am observat că între gardul de sârmă și casa vecină parcă se rătăcise cineva. După toate aparențele, un pisi.

Atunci a răsărit de undeva și glasul vecinei, pe care nu-l mai auzisem demult. Mi-am oprit mâinile din împachetat și mi-am ciulit urechile.

— Ia uite, parcă ar fi două diamante.

— Îhî.

Pesemne că puiul de pisică se afla sub streșina cea mai apropiată de grădina lor, pe poteca dinspre curtea noastră. Acum puteau să stea fără griji, pentru că pisica nu mai avea cum să treacă dincolo. Asta se înțelegea din conversația dintre mamă și copil. Ochii pisicuței probabil că străluceau în întuneric.

— Ce ochi frumoși are!

Din pragul casei, pisica se uita înspre hotarul cu grădina noastră. De lângă ea se auzea glasul șoptit al copilului. M-am uitat pe fereastra sudică: o lumină de lanternă oscila încoace și încolo.

N-aveam niciun motiv de dușmănie, dar mi-am adus aminte de Mica. Așadar vecinii noștri își luaseră altă pisică. Soția mea și-a dat și ea seama și s-a înfiorat.

Casa noastră era cu totul răvășită. Trebuia să terminăm de strâns în noaptea aceea, dar pe

măsură ce împachetam, tot apăreau întruna alte și alte lucruri nestrânse. Toată după-amiaza chemaserăm firma de transport de mai multe ori în plus față de cât socotiserăm inițial necesar, numărul cutiilor ajungând la două sute. Cea mai mare parte din lucruri era reprezentată de cărți pe care nu ne lăsa inima să le aruncăm și tot felul de nimicuri adunate în timp.

Împachetatul acela care nu se mai termina mă sleise de puteri - îmi venea să izbucnesc într-un râs isteric, dar sub nu știu ce impuls, râsul era gata să dea în plâns.

Din perspectiva soției, faptul că ființa adormită la rădăcina pinului avea să rămână uitată de toată lumea era întristător. Însă gândul că odată mutați de acolo urma să trecem și noi de partea celor care uită era de-a dreptul insuportabil.

Se poate presupune că modul cel mai isteț și eficient de a alina tristețea pierderii unei pisici e să crești o alta. Vecinii noștri se văzuseră și ei constrânși și apeleze la aceeași metodă. Mai întâi s-au asigurat că trista lor experiență anterioară nu avea să se mai repete, așa că au reparat gardul de sârmă dintre curțile noastre acoperind bine toată partea găurită de jos, și numai după aceea și-au luat un alt pisoi.

La rândul nostru, am început și noi să aruncăm câte o privire prin vitrinele magazinelor de animale de companie, ori de câte ori se întâmpla să trecem pe lângă unul. Dar soția mea refuza întotdeauna să cumpere. Indiferent cât de drăgălași erau pisoii pe care îi vedeam, ea spunea mereu că nu mai era același lucru, ceea ce îmi dădea de înțeles că soția mea încă era legată indisolubil, prin niște fire invizibile, de pisica unică și specială care fusese Mica.

O dată am ajuns cu bicicletele până într-un cartier mai îndepărtat și acolo, pe o stradă necunoscută, am dat peste câțiva pisoii abia fătați, care păreau totuși a avea un stăpân. Atrasă de

drăgălășenia lor, soția mea S-a oprit din drum și s-a ghemuit să se uite mai bine la ei.

— Vrei să vorbesc cu stăpânul lor să ne dea și nouă unul? Sau ce zici să-l furăm pur și simplu, am întrebat-o eu, înadins mai apăsător.

— După o clipă de gândire, ea mi-a răspuns că nu mai e același lucru. Apoi a schițat un surâs amar și s-a ridicat de lângă pisi.

— De îndată ce umpleam mai multe cutii de carton, le și duceam în camera de zi din casa cea mare și le înghesuim acolo una peste alta. Dar pe măsură ce ne strângeam din lucruri, casa de oaspeți începea și ea să se aglomereze.

O singură cutie rămăsese deschisă, neatinsă, în camera japoneză. Înăuntru se găseau un prosop și o farfurioară cu miros de stavrid.

25

Apartamentul pe care l-am găsit până la urmă se afla într-un bloc mai puțin înalt, înconjurat de vreo douăzeci de ulmi.

După ce am căutat până departe, chiar dincolo de Tokyo, în orașele-satelit Kawasaki și Tama, pe la mijlocul lunii iulie, ne-am întors fără niciun rezultat și am luat-o de la capăt cu căutările împrejurul cartierului nostru. Presați de faptul că nu mai aveam prea mult timp până la sfârșitul lunii august, când trebuia să ne mutăm, ne-am luat bicicletele și am început să luăm la rând toate agențiile imobiliare din zonă. La un moment dat ne-am adus aminte de agenția din fața gării, care ne pusese în legătură cu proprietărea casei de oaspeți cu patru ani în urmă. Așa că am trecut iarăși pe acolo și soției i-au căzut imediat ochii pe un anunț proaspăt lipit în geam. Am întrebat despre apartament și ni s-a spus că e de închiriat la etajul doi al unui bloc amplasat în mijlocul unei pădurici. Ne-am urcat pe biciclete și ne-am dus

întins să-l vedem. Era un bloc cu două etaje și parter, care avea cam 40 de apartamente. În spațiul verde de alături se găsea o zonă cu arbori desemnată arie protejată de către primăria de sector. Printre copaci, erau și vreo douăzeci de ulmi uriași, iar la sud se întindea un cartier de case tradiționale vechi.

Era o zonă situată între două stații de tren și în apropiere de calea ferată, probabil tocmai de aceea se păstrase dumbrava acolo. Am aflat că până în urmă cu trei ani locul fusese folosit ca teren de golf. Chiria era de două ori mai mare decât plăteam pentru casa de oaspeți și înainte urma să ni se evalueze venitul comun, care oricum trebuia garantat de un girant. Evident, animalele de companie erau strict interzise în tot blocul.

În timpul încercărilor noastre de a ne cumpăra o locuință, ne-am plâns mereu că nu ne ajungeau economiile să facem acest pas. În plus, nu ni se arătaseră decât blocuri sau case care aveau câte un cusur, dar asta nu însemna că toate clădirile erau la fel. Îmi era clar că până atunci cartierul acesta nu fusese așa, nici când eram în căutarea casei de oaspeți, nici când am umblat să închirierii casa de dinainte. Dar în ultima vreme, chiar și într-un cartier mic cum era acesta, casele vechi pregătite de demolare pentru ca ulterior pământul să poată fi împărțit în parcele mai mici începuseră să se înmulțească precum ciupercile după ploaie.

Un apartament cu vedere la un spațiu verde era nu numai un adevărat balsam pentru ochii noștri obosiți, ci și o locuință pe care înainte nici nu visaserăm că ne-am putea-o permite. Mai mult, în șapte minute de mers pe jos ajungeam și la ulmul Micăi. Ba chiar exista posibilitatea ca frunzișul acestuia să se zărească și de la fereastra noastră, printre coroanele de ulmi din fața apartamentului.

Pe la începutul lui august, la doar câteva zile după ce am plătit avansul chiriei, am ieșit la

plimbare, iar pașii mi s-au îndreptat singuri, în modul cel mai firesc cu putință, către locul unde urma să locuim nu peste mult timp.

Cum intrai în curtea blocului, înainte ți se deschidea cât vedeai cu ochii o mare deasă de ulmi și de verdeață. Clădirea era în forma literei L, iar pe latura din sud se afla un spațiu verde care era împrejmuit cu gard și unde de regulă nu avea nimeni acces. Apartamentul pe care îl închiriaserăm noi era situat la baza literei L, la etajul al doilea. În ziua aceea însă nu am urcat scara până acolo, ci doar am privit de jos la fereastra de nord, fiindcă apartamentul era încă locuit de familia care ni-l închiriasse și ai cărei membri ne povestiseră cu mare bucurie că își cumpăraseră o casă numai a lor și că urmau să se mute curând în ea.

Am ocolit blocul prin dreapta și am dat peste un mic teren cu denivelări, lăsat viran. Pe buruienile crescute acolo stătea întinsă o pisică slabă, la pieptul căreia sugeau patru pisoii. Speriați de zgomotul pașilor mei, pisoii, care nu păreau să fi avut mai mult de o lună, au dat mai întâi să o zbughească la fugă, dar au încremenit ca vrăjiți în poziția în care se aflau și s-au întors să se uite la mine. Deși circumspectă, mama lor a rămas totuși întinsă. Era pătată într-un mod neobișnuit jumătatea dreaptă a capului era albă, iar stânga - neagră. Cei patru pisoii, care se așezaseră la adăpost în blana mamei lor, nu prea se deosebeau unul de celălalt, cu blănița lor destul de comună, predominant albă cu pete negre. Ca să nu le stric masa sugarilor, m-am retras de lângă ei și am făcut cale întoarsă.

La sfârșitul lui august ne-am mutat. Imediat după aceea, bătrâna proprietăreasă a scos casa la vânzare, dar, contrar tuturor așteptărilor, chiar atunci nu s-a arătat niciun cumpărător interesat.

După toate aparențele, se anunța un val de schimbări uriașe pe piața imobiliară.

Când i-am spus la telefon proprietăresei că ne-am mutat la nici zece minute de mers pe jos de casa ei, s-a bucurat mult și ne-a spus că ar fi mult mai liniștită dacă am trece din când în când și pe la proprietatea ei. Așa că am primit o cheie și am intrat în curtea sălbătică. Am stat un timp singur acolo, în grădina din care dispăream, rând pe rând, cu toții: și bătrânul, și bătrâna, și soția mea, și Mica, și chiar și eu.

26

Cei patru pisoi se zbenguiau cât era ziua de lungă printre plantele din curtea blocului. În afară de mama lor alb-neagră, mai era și tatăl - un motan cu blana șoricie. Trăiau cu toții împreună ca o familie, lucru destul de neobișnuit printre pisici.

Odată cu venirea toamnei, mama-pisică a încetat să-și mai facă apariția, iar din cei patru pui zglobii nu s-au mai arătat decât trei. Dintre aceștia unul semăna cu Mica, așa că noi i-am botezat Micuții.

Împreună cu tatăl lor stăteau de obicei tuspatru la intrarea blocului. Doar unul dintre ei, mereu același, ieșea între ghivecele de pe marginea drumului, ca să nu fie în calea trecătorilor, și se așeza acolo, cu lăbuțele din față aliniată cuviincios. Ceilalți trei, inclusiv motanul-tată, rămâneau ascunși în umbra tufișurilor de azalee. Era ca și cum își împărțiseră niște roluri, iar cel mai simpatic dintre ei primise însărcinarea de a atrage atenția locatarilor asupra lor. Unii vecini se înduioșau de ei și le puneau mâncare lângă alee, pe ciment. Imediat, din spatele pisoiului-fanion ieșeau rând pe rând și ceilalți trei și se apucau să se înfrupte. Cel simpatic rămânea deoparte și nu se atingea de mâncare până când nu se săturau ceilalți. Abia atunci începea și el să mănânce.

Acestui pisoi noi îi spuneam Surioara. Pe cel cu blănița mai mult albă și cu personalitate puternică

îl numeam Pufuleț, iar cel mai împiedicat dintre ei, cu model de carapace de broască țestoasă pe spate era Broscuță³⁰. Motanului îi spuneam simplu Tata - el era prudent și cuminte.

Surioara chiar semăna cu Mica. Dar, acolo unde Mica avea ceva enigmatic, ce nu ținea nici de cer, nici de pământ, ci mai degrabă trecea dincolo de lumea *omenească*, Surioara era de o blândețe și de o seninătate cât se poate de firești și de pământești. În plus, avea o siluetă familiară și ușor de recunoscut, descinsă parcă din desenele animate, cu coada ei scurtă și rotunzimea de pară a trupușorului.

Când se întorcea acasă, soția îmi povestea uneori ce mai făceau pisicile:

— Surioara a ieșit din nou la marginea drumului.

— E o pisică isteată foc.

— Cobor să le duc ceva de mâncare.

De fiecare dată când vorbeam despre pisici, îmi aduceam aminte cum venea Mica în casa de oaspeți și cum ieșeam să ne jucăm afară, în grădină. Toamna se făcea simțită tot mai mult, iar pisicile deveneau și ele parte din familia noastră.

Cele patru feline erau, ce-i drept, îndrăgite și îngrijite și de alți locatari, dar soția mea simțea că se apropia momentul decisiv, nu am nicio îndoială, într-o seară, a luat niște sardine, a scos și vechea minge de ping-pong din cutia Micăi, pe care până atunci am ținut-o bine închisă în dulap, și a ieșit zicând:

— Mă duc să mă joc puțin.

După o vreme s-a întors bosumflată.

— Nu vrea să se joace. Nici măcar când îi pun mingea sub nas nu-i dă cu lăbuța. Nu știe ce e joaca.

Își luase din nou mina pe care o vedeam la ea ori de câte ori se gândea la Mica.

Pe la vremea celui dintâi vânt de iarnă din anul acela³¹, Surioara a început totuși să se joace. În toiul nopții, ferită de ochii vecinilor, soția mea se ducea să se joace cu ea, după ce mai întâi hrănea toată familia de pisici.

Pe asfalt, acolo unde se jucau ele, mingea de ping-pong sărea prea tare, așa că soția mea a înlocuit-o cu o jucărie făcută dintr-o undiță, de firul căreia atârname o păpușă cu chip de om de zăpadă. Ascunse printre tufișurile de pe marginea aleii, celelalte pisici urmăreau spectacolul cu atenție.

În toiul jocului, Surioara avea însă momente când se chircea brusc, își scutura frenetic capul de câteva ori, apoi tușea într-un fel care nu suna deloc bine. Și soția mea, și celelalte pisici o priveau îngrijorate.

Într-o seară de mijloc de decembrie, tot ținându-se după jucăria cu omul de zăpadă, Surioara a urcat până la etajul al doilea, cu toată primejdia în care se afla, căci animalele erau strict interzise în blocul nostru.

Din pragul ușii întredeschise, a început să se uite curioasă înăuntru. Nu voiam să o aducem cu forța în casa noastră, așa că am proptit ușa cu un pantof, lăsând-o pe ea să se hotărască dacă voia sau nu să intre.

Era prima oră în viața ei când vedea cum arata pe dinăuntru o casă de om: alene și în liniște, s-a preumblat roată, iscodind cu privirea de jur împrejurul său. După aceea, la fel ca și celălalt musafir de dinaintea ei, a ieșit pe ușă fără niciun cuvânt și s-a năpustit pe scări în jos, întorcându-se afară, la familia sa.

Soția a coborât pe urmele ei. Jos aștepta ghemuit motanul-tată cu blană șoricie. Chiar sub privirile soției, i-a administrat Surioarei o lovitură zdravănă de labă în creștet. Pisica și-a strâns ochii și a scos un miorlăit timid.

A doua zi am plecat amândoi de acasă pentru o săptămână. Ne-am dus în Kyushu, la nunta unor rude, prilej cu care am petrecut câteva zile în locul nostru de baștină. La întoarcere, mi-am lăsat soția în aceeași prefectură, ca să mai stea cu familia ei, iar eu am revenit singur acasă în zori de zi, după o călătorie cu trenul de noapte.

La intrarea în curtea blocului se deschideau un drum pentru automobile și, în paralel, o cale doar pentru pietoni, care dădea în holul de intrare în bloc. Familia de pisici ieșea întotdeauna în tufișurile de la marginea drumului, dar niciodată nu îndrăznea să se aventureze înăuntru, în holul luminos care adăpostea cutiile noastre poștale, cu toate că holul comunica direct cu exteriorul.

În timp ce coteam pe lângă casa proprietarului îndreptându-mă către intrarea în bloc, mă întrebam cum se descurcaseră pisicile o săptămână fără noi. Din miezul frunzos al coroanelor bogate de ulmi, mi-a apărut în față holul - unicul punct luminos în umbra adâncă a copacilor. Când am ajuns la intrare, un ghemotoc alb a trecut ca un fulger prin lumina neonului alergând și miorlăind la mine.

27

Din seara aceea, Surioara a început să urce adesea până la etajul doi, de bună voie și nesilită de nimeni. Uneori își scutura capul într-o parte ca o păpușă de hârtie, cutremurată de accese cumplite de tuse. Nu știam dacă avea să poată trece cu bine peste iarna aceea care se anunța aspră.

De obicei, când eram acasă, lăsam ușa de la intrare întredeschisă, proptită cu un pantof, dar de Anul Nou am închis-o pentru câteva zile. Primul lucru pe care l-am cumpărat însă în anul următor a fost o cutiuță de plastic pentru pisici, cu nisip cu tot.

— Ce-ar fi să-l aducem sus și pe Broscuță? a propus soția mea.

Sfios, el rămânea mereu în urma celorlalți, șontâc-șontâc, și de aceea părea cel mai puțin pregătit să supraviețuiască afară, ca și Surioara.

Soția mea i-ar fi adus, rând pe rând, pe toți înăuntru, dar și cu unul puteam avea probleme, dat fiind că Surioara tușea toată noaptea, neobișnuită să stea înăuntru. într-un bloc ca al nostru, în care animalele de companie erau strict interzise, eram conștienți că ne puteam trezi oricând dați afară.

În plus, nu prea aveam nicio șansă ca Broscuță să urce de unul singur până la etajul nostru. Nici atunci când încercam să-i fluturăm omul de zăpadă printre tufișurile unde stătea, el nu schița vreun gest să se apropie de jucărie. Așadar n-aveam încotro: trebuia să născocim o stratagemă ingenioasă ca să-l atragem sus.

Cu toate că niciodată n-am ținut păsări la noi în casă, aveam o colivie pentru ciocârlii. Era împletită din bambus și arăta ca un clopot lung, răsturnat. M-am gândit să facem în așa fel încât ușița coliviei să funcționeze precum o capcană, apoi să punem înăuntru ceva de mâncare pe post de momeală și să ne așezăm la pândă în miez de noapte, în spatele blocului. Așa se face că, în calitate de autor al planului, tot eu am primit și sarcina de a-l pune în practică.

Într-o noapte rece din prima săptămână a anului, Broscuță s-a apropiat în sfârșit de colivie. După câteva ezitări iscoditoare, a intrat tiptil.

În clipa aceea în mintea mea de răpitor s-a declanșat ceva cu totul neașteptat. Nu știu de ce, dar nu eram în stare să trag de sfoara cu care legasem porțița coliviei. Dacă aveam să-i închid ușița în momentul acela, Broscuță avea să se zbată înăuntru ca un nebun luat prin surprindere. Colivia avea să se rostogolească, transformându-se într-un spațiu sufocant pentru bietul animal. Și după un astfel de tărăboi cum mai putea el oare să aibă

încredere în oameni și să ne țină companie? Trebuia doar să trag de sfoară și ușița de bambus urma să cadă implacabil și să închidă pisica înăuntru, dar nu m-a lăsat inima să fac una ca asta.

Temător, Broscuță a terminat totuși de mâncat, iar apoi, șontâc-șontâc după cum îi era felul, s-a întors înăuntrul cuștii cu fața spre ușița. M-a privit cu ochii lui rotunzi și negri, neștiind dacă se putea încrede sau nu în mine.

Ajuns în pragul ușiței blestemate mi-a aruncat o ultimă privire, după care a fugit, la început mai domol, apoi în salturi de galop din ce în ce mai mari, zbughind-o în cele din urmă afară din curte, pe drumul pavat de sub ulmii dezgoliți.

Pe aceeași sofa pe care dormise înainte Mica, încolăcită în chip de picătură la fel ca ea și purtând o zgărdiță asemănătoare, dormea acum o altă pisică. Sorbind-o din ochi, soția mea spunea uneori:

— Pisicuța mea dragă!

Cu toate acestea, mai avea încă mult până si o poată lua în brațe în siguranță. Trebuia să o ducem cât mai repede la medicul veterinar, un motiv în plus să-i punem mai întâi un nume serios.

28

În prima jumătate a anului 1990, valoarea acțiunilor și prețurile terenurilor, care până atunci crescuseră vertiginos și neîntrerupt încă de la mijlocul anilor '80, au început brusc să se prăbușească. Așa stând lucrurile, era limpede că economia dădea deja semne de slăbiciune la începutul acelei toamnei din 1989, când mi-a ajuns la ureche vestea că bătrâna proprietăreasă și-a scos casa la vânzare.

În august 1991, întreaga Japonie era cuprinsă de o degringoladă fără precedent, după ce balonul de săpun al economiei, umflat mult peste limită, se spărsese cu doar puțin timp în urmă. Într-o zi mă

uitam la televizor, când pe ecran a apărut o reclamă a unei companii de construcții.

„Ceea ce lasă un tată fiului său este nu numai o educație solidă, ci și o casă bine clădită” se auzea o voce din fundal, pe un ton exagerat de calm.

În fața unei case cu o poartă de modă veche, acoperită de ramuri de pin, stăteau un tată și băiatul său de școală primară. Cu mâna pe creștetul copilului, tata îl învăța cum se fac corect plecăciunile, ajutându-l să se încline în fața trecătorilor, în timp ce amândoi zâmbeau și salutau politicos. Imaginea era intenționat prelucrată alb-negru, însă chiar și așa eu mi-am dat seama că zidul acelei casei din fundal îmi era cunoscut de undeva.

Într-una din plimbările mele am trecut din nou prin dreptul casei proprietăresei și, într-adevăr, după lucrătura gardului, jumătate îmbrăcat în bambus și jumătate - zid de piatră, ambele perfect îmbinate, nu încăpea nicio îndoială: reclama fusese filmată acolo.

Era un spot publicitar care lăsa limpede să se vadă intenția dezvoltatorilor imobiliari de a-și schimba de urgență strategia, îndepărtându-se de calea bătătorită pe care o folosiseră până atunci pentru a-și îndemna clienții să-și cumpere mereu locuințe noi, ca ei să profite de creșterea vertiginoasă a prețurilor în domeniul imobiliar. În reclamă, casa aceea veche era prezentată, chiar foarte convingător, ca un bun ce trebuia transmis din generație în generație. În realitate însă, casa nu avea să fie lăsată moștenire nimănui, ci aștepta să fie demolată din interior ca un simplu decor de scenă, pentru ca în final să fie ștersă cu totul de pe fața pământului.

În vara aceea mă folosisem de cheia pe care mi-o încredințase proprietăreasa și pe care încă o păstram la mine pentru a intra în curte. Buruienile crescute cât un stat de om invadaseră grădina, iazul secase, iar din atmosfera de odinioară, plină

de viață și de viețuitoare, nu mai rămăsese nici urmă. Ce se întâmplase oare cu libelula? Dar cu călugărița? Gardul viu și tufele de azalee, care odinioară erau tunse rotund, crescuseră alandala și își stricaseră forma de emisferă de altădată. Doar hibiscusul de lângă magazie înflorise radios în lumina blândă ce se revărsa în colțul acela de grădină.

În decembrie 1991 am vizitat-o împreună cu soția pe proprietăreașă la casa de bătrâni aflată într-o suburbie din vestul orașului. Am stat de vorbă despre nimicuri plăcute vreme de trei ore și în tot acest timp subiectul casei și al terenului nu a apărut decât în treacăt. Ne-a povestit că nu a putut vinde decât cu un preț mult mai mic decât cel sperat și doar după ce terenul a fost împărțit în trei, iar casa urma să fie demolată după Anul Nou, pe la mijlocul lunii ianuarie.

Câteva zile mai târziu, am trecut din nou pe acolo, cum m-a rugat bătrâna, ca să văd cum mai evoluaseră lucrurile între timp. O parte din gardul de lemn ce mărginea poteca se desfăcuse și stătea să se prăvălească în curte. E mult spus că l-am reparat: doar i-am pus o proptea, ca un pansament aplicat provizoriu.

Pe trei ianuarie, chiar după ce pregătirea casei pentru demolare se încheiase, ne-am dus iarăși, de această dată ca să luăm din grădină butașii de floarea miresei pe care îi plantaserăm cu permisiunea proprietăresei. Voiam să mutăm florile în ghivece și să le punem pe balcon. Poarta nu se deschidea nici în ruptul capului, probabil din cauză că broasca ruginise. Așa că am ajutat-o mai întâi pe soția mea să intre în curte prin locul unde proptisem gardul să nu cadă și apoi ea mi-a deschis micul zăvor de lemn de la poarta din spate.

Toate buruienile care năpădiseră grădina pe timpul verii se uscaseră și curtea arăta ca un loc cu adevărat pustiit. În mijlocul grădinii erau deja înfipite niște jaloane de metal ca niște ținte și după

felul în care erau dispuse se vedea cum avea să fie împărțit terenul în trei parcele. Dintre copacii care urmau să fie tăiați în curând, mi-a sărit în ochi prunul - doar el avea crengile pline de muguri.

Pe întreg cerul senin de deasupra mea, ramurile dezgolate ale ulmului din curtea vecină se legănau alene, coaja lor scânteind cu reflexe de metal înnegrit de negura timpului.

Cât timp soția mea a transplatat floarea miresei din grădină în ghivece, eu am strâns sul rogojina de culoare violet care rămăsese întinsă în camera japoneză din casa de oaspeți. În minte mi-au răsărit cu durere vie amintiri despre oaspetele care obișnuia să ne viziteze în fiecare zi intrând prin fanta de aerisire, îmi aduceam aminte cu precizie până și locul în care pășise înăuntru pentru prima oară.

Următoarea dată când am trecut iar pe acolo a fost 16 ianuarie, seara. În curte erau deja ridicate schele, iar din zidul de piatră se întindea până sus o folie standard de protecție de culoare portocalie, acoperind întreg terenul. Prin ochiul crăpat în gard nu se mai proiecta nicio imagine care să reflecte trecătorii de pe potecă. Demolarea casei urma să se desfășoare vreme de cinci zile, începând chiar de a doua zi dimineață.

În ultima zi din ianuarie a plouat toată ziua, iar spre seară ploaia s-a transformat în ninsoare și a început să se aștearnă tăcută peste tot. Îmi petrecusem mare parte din zi închis în casă, concentrat asupra scrisului și, ca să mă destind, am ieșit cu soția la o plimbare nocturnă prin orașul alb.

După ce am luat cina, am continuat să mergem către fostul nostru cartier. Ninsoarea se întetea, iar pașii ne scârțâiau pe zăpadă.

Fără un cuvânt, am trecut prin fața casei cu iarba elefantului la intrare și ne-am continuat drumul pe deal în jos. Pe partea stângă, curtea în care am locuit cândva se transformase într-un teren

viran. Și poteca-fulger, și casa de alături se vedeau acum direct din stradă, sub cerul care continua netulburat să-și cearnă zăpada.

În întuneric sclipea alb un teren viran - atâta tot.

29

În casa situată la niciun minut de mers pe jos către sud, după ce coteai pe poteca-fulger înspre est, locuia o veche cunoștință de-a mea, un eseist căruia am să-i spun aici H. Cât am stat în casa de oaspeți, nu prea ne-am vizitat, cu toate că locuiam atât de aproape, dar acum lucram împreună la un proiect, iar seara ne întorceam acasă cu același tren.

H. mi-a povestit că locuia în cartierul acela din anii '50. Când s-a mutat acolo familia lui, el avea cinci ani și de jur împrejurul casei lor era câmp cât vedeai cu ochii. Cum coborai panta, în vale era un pâraiaș care curgea de-a curmezișul și care, la o ploaie mai mare, se revărsa mereu, inundând terenul din apropiere. L-am întrebat cum arăta pe atunci strada. A zâmbit ușor, apoi mi-a răspuns că poteca fusese întotdeauna un loc ieșit din comun. Deși era un spațiu strâmt, acolo locuiseră numai oameni aparte - un maestru de stampe japoneze, un agronom, un geolog, un muzician, un fotograf de statui budiste.

Apoi H. mi-a relatat un amănunt care m-a luat prin surprindere: stăpânii Micăi se mutaseră într-o suburbie a orașului. Eu îmi închipuisem că aveau să locuiască mereu acolo, căci casa era superbă, ocrotită de ulm, dar din spusele amicului meu se pare că avuseseră motivele lor să se mute, printre care și școala copiilor.

În orice caz, Mica rămăsese singură.

Știam că murise pe unsprezece martie, într-o seară cu lună plină. În fiecare an, după lăsarea nopții, mergeam împreună cu soția până în fața

casei cu iarba elefantului la intrare, unde ni se spusese că fusese găsită Mica. Atunci când vedeam că trecătorii se răreau, depuneam doi-trei stavrizi fripți în locul unde ne închipuiam că zăcuse Mica, îngenuncheam și spuneam o rugăciune cu palmele împreunate. După aceea, ne îndreptam agale spre locuința noastră de altădată.

Dar în toți cei zece ani care au trecut de atunci, de fiecare dată când îngenunchez și mă rog pentru Mica, îmi dau seama că o parte din mine nu crede nici în ruptul capului varianta că a fost călcată de o mașină. Totuși, soției nu i-am vorbit niciodată despre asta.

Străduța cu pricina este foarte liniștită, iar punctul acela se află exact în locul în care toate mașinile sunt nevoite să reducă viteza, atât cele care vin de pe strada mare, unde traficul este intens, dar odată intrate pe străduță, drumul coboară la vale, cât și cele care urcă dealul, fiindcă acolo străduța se bifurcă în T. De fiecare dată când îngenunchez cu palmele împreunate și simt mașinile trecând prin spatele meu, mă gândesc că Mica n-ar fi avut nicio greutate să se ferească din calea oricărui vehicul.

Și mai este un lucru de care mi-am dat seama recitind eseurile și notițele mele de atunci pentru a le ordona și a le da forma unitară a romanului de față.

În anul acela, unsprezece martie a căzut într-o duminică. Noi am fost la vernisajul expoziției individuale a pictorului „Prinde fulger” în seara de dinainte, adică sâmbătă. Când ne-am întors acasă, după ora zece, mâncarea pentru pisici din farfurioara aflată în cutia de carton din camera japoneză se împutinase, nu mult, dar vizibil. În duminica următoare, pe unsprezece, n-am observat niciun semn că ar fi trecut pe acolo: stavridul pregătit de soție a rămas intact, iar pânza de la fanta de aerisire, neclintită.

În notițele mele scrie că vecina mi-a povestit cum a găsit-o căzută în stradă noaptea, dar nu pe zece, ci pe unsprezece martie, pe la ora unsprezece și jumătate. Tot din spusele vecinei, am notat că în aceeași seară, cu puțin timp înainte, pe la ora unsprezece, Mica dormea alături de ceilalți membri ai familiei. Ce s-a întâmplat în seara cu pricina depinde de nenumărați factori de conjunctură, fără de care lucrurile nu s-ar fi putut desfășura altfel decât cum se petrecuseră, dar memoria este înșelătoare. Chiar înainte să plecăm la vernisaj, am văzut-o pe Mica din spate și atunci a fost ultima oară când am mai văzut-o vreodată. Poate că din acest motiv am ajuns la un moment dat să trăiesc cu impresia greșită că Mica fusese găsită căzută chiar în noaptea aceea, de zece martie. Am adăugat apoi o nouă impresie greșită, și anume că noi o comemoram pe unsprezece martie pentru că în dimineața respectivă ea era de mult înțepenită fără suflare.

Presupun că realitatea morții Micăi m-a tulburat atât de mult, încât n-am mai fost în stare să observ cu limpezime nici măcar esențialul. Am văzut în sfârșit realitatea abia acum, ajuns la finalul acestui roman, după ce am reflectat încă o dată la tot ce s-a întâmplat.

Dacă așa stau lucrurile, înseamnă că Mica, deși era încă în viață, nu ne-a vizitat deloc din zece martie, de la ora zece seara, până în unsprezece martie, la unsprezece și jumătate. Ea, care ne vizita de mai multe ori pe zi și chiar dacă era rănită venea mereu să ne arate ce pățise, a ales să nu treacă deloc pe la noi exact în ziua aceea. Atunci a fost, de altfel, și singura dată când a lipsit de la noi o zi întreagă. Era oare cu puțință? Nu mai încăpea nicio îndoială: așa se întâmplaseră lucrurile.

Ceea ce înseamnă că Mica și-a petrecut ultima ei zi din viață într-un mod cu totul diferit de cum obișnuia. Aș vrea atât de mult să aflu ce s-a întâmplat în acea ultimă zi, o zi ca o picătură de

apă în curgerea timpului. Dar deznodământul va rămâne mereu pierdut în negura vremii.

Din notițele mele de atunci îmi mai răsar în minte cuvintele pe care mi le-a spus vecina vorbind despre străduța unde se afla casa cu iarba elefantului la intrare:

— Eu pe acolo nu trec aproape niciodată.

Notes

[\[←1\]](#)

Perioada cuprinsă între 7 ianuarie 1926 și 25 decembrie 1989, care în istoria japoneză corespunde cu domnia împăratului Hirohito, tatăl actualului împărat, Akihito. Potrivit tradiției nipone, perioadele istorice se calculează corespunzător cu anii de domnie ai împăraților și poartă câte un nume simbolic, pe care îl preia postum și împăratul respectiv. Literal, Showa înseamnă „pace și armonie“.

[\[←2\]](#)

În original, Chibi - cel mai des întâlnit
nume pentru pisici în Japonia.

[←3]

Numită *gosu aoe* în japoneză, tehnica ceramică respectivă a fost identificată pe vase originare din sudul Chinei (provincia Fujian, zona Zhangzhou), create în timpul dinastiei Ming (secolele al XVI-lea și al XVII-lea) și importate în Japonia în aceeași perioadă.

[\[←4\]](#)

Harta punctelor cardinale tradiționale nipone are la bază cele 5 elemente ale zodiacului chinezesc (metal, pământ, foc, lemn și apă), fiecare dintre acestea fiind încadrabil într-unul din cele două tipare ale binomului yin-yang. Cel de-al treilea element al zodiacului, focul (*hinoe*, în limba japoneză), este de tip *yang* și pe harta punctelor cardinale indică direcția sud - sud-est. Divinația este o practică adânc înrădăcinată în cultura niponă, fiind utilizată și astăzi sub formă de horoscop pentru identificarea aspectelor favorabile pentru o persoană sau acțiune.

[←5]

Unitate de măsură japoneză echivalentă cu dimensiunile unei rogojini *tatami*, aproximativ 1,65 m².

[←6]

Cel mai important loc dintr-o cameră tradițională japoneză, *tokonoma* este o nișă construită în perete și utilizată pentru a expune obiecte cu valoare artistică, de regulă suluri pictate, aranjamente florale, ustensile pentru prepararea ceaiului etc. Termenul este adesea tradus în limba română drept *alcov*.

[\[←7\]](#)

Privitul lunii este un obicei tradițional japonez, care prilejuia un ceremonial specific în timpul căruia se scriau și se recitau poezii și se savurau feluri de mâncare specifice evenimentului, de exemplu, prăjituri de orez sub formă de lună plină. Astăzi, obiceiul a luat forma unei sărbători de toamnă, când luna plină este cel mai bine observabilă din emisfera nordică, în care se află și Japonia.

[\[←8\]](#)

Prefectură situată la nord de Tokyo.

[\[←9\]](#)

Probabil din Hokkaido, insulă aflată în nordul Japoniei, cu un climat mai aspru decât restul arhipelagului.

[\[←10\]](#)

Comportament sobru, ce presupunea renunțarea la petreceri și alte activități exuberante. A fost decretat și asumat atât oficial, cât și individual, ca o formă de respect pentru suferința Împăratului Hirohito.

[←11]

În original, Doro - termen care sugerează un joc de cuvinte, întrucât înseamnă „pământ, țărână” - aluzie la culoarea pământie din blana pisicii; totodată poate fi o prescurtare a cuvântului *dorobo*, termenul japonez pentru „hoț” - aluzie la obiceiul pisicii de a intra în case ca un hoț.

[\[←12\]](#)

În mod tradițional, trecerea dintre ani este marcată în Japonia printr-o serie de obiceiuri care includ ascultarea a 88 de băți de clopot la un templu budist, cu scopul de a curăța spiritul de 88 de păcate săvârșite de-a lungul anului (clopotul se bate din exterior, cu o bârnă de lemn și adesea fiecare dintre cele 88 de băți este marcată de o persoană diferită). Urmează prima înfățișare la un templu *shinto* (credință politeistă japoneză), în timpul căreia participanții își rostesc cea dintâi rugăciune din an. Printre obiceiurile de Anul Nou se numără, de asemenea, și mâncatul unei porții de tăiței de hrișcă - *soba*, care sunt de bun augur, prin aspectul lor lung și subțire simbolizând viață îndelungată și sănătate.

[\[←13\]](#)

Formă tradițională de salut japonez, potrivit căreia oaspetele se așază cu picioarele strânse sub trunchi, își aliniază palmele în față, la nivelul genunchilor și se înclina în fața gazdei.

[\[←14\]](#)

7 iulie. Tanabata este Festivalul Stelelor, care marchează singura dată din an când astrele Vega și Altair se întâlnesc de aceeași parte a Căii Lactee. În Japonia, se sărbătorește cu focuri de artificii și dorințe scrise pe fâșii înguste de hârtie, care se agață de ramuri verzi, de regulă de bambus.

[\[←15\]](#)

În Japonia automobilele circulă pe stânga,
iar volanul este poziționat în dreapta.

[\[←16\]](#)

Anul 1989 este primul an din era Heisei, cel dintâi an de domnie al împăratului Akihito, succesorul defunctului împărat Hirohito.

[\[←17\]](#)

În camerele tradiționale japoneze, seara
așternuturile se întind pe jos, iar dimineața se
strâng și se păstrează, de regulă, în dulapuri
încastate în perete, cu uși glisante.

[\[←18\]](#)

Nihonshoki este, alături de *Kojiki*, una dintre cele mai vechi cronicile japoneze, care relatează miturile creării arhipelagului și istoria primilor împărați. Se estimează că datează din secolul al VIII-lea.

[\[←19\]](#)

Conform mitologiei nipone, împărații japonezi sunt descendenți direcți ai zeiței Soarelui, Amaterasu, și de aceea se mai numesc și „fii ai cerului“, titulatură frecvent întâlnită în cronicile vechi și în literatura clasică.

[\[←20\]](#)

Tehnică de pictură cu ceară caldă.

[\[←21\]](#)

Cartier din Tokyo, unde există numeroase muzee de artă.

[\[←22\]](#)

Localitate din prefectura Kanagawa, situată pe coasta Oceanului Pacific. Este una dintre cele mai populare stațiuni estivale japoneze.

[\[←23\]](#)

Unul dintre cele mai animate cartiere din Tokyo, renumit și pentru viața de noapte.

[\[←24\]](#)

Sandale tradiționale japoneze, numite *geta*.

Societatea japoneză se bazează pe cultura de grup - concept fundamental al mentalității nipone, ce se reflectă atât în raporturile sociale dintre indivizi și grupuri sociale, cât și în limba japoneză. Cultura de grup se caracterizează printr-o distincție clară între membrii grupului și outsiders, cunoscută ca dihotomia *uchi* (înăuntru) - *soto* (în afară). Este adesea reprezentată grafic sub forma unor cercuri concentrice în jurul unei persoane (familia, instituția pentru care lucrează persoana respectivă, comunitatea locală din care face parte etc.). În cazul de față, Mica aparține „oficial” grupului reprezentat de familia vecinilor (*uchi*), față de care familia naratorului constituie un grup separat. Cu alte cuvinte, naratorul este un outsider (*soto*) în raport cu grupul din care face parte Mica. La rândul ei, Mica se află în afara (*soto*) grupului reprezentat de familia naratorului. În acest context, relația naratorului și a soției sale cu Mica pornește de la o incompatibilitate de statut și încalcă regula nescrisă a granițelor *uchi-soto*, cei doi purtându-se ca și cum ei și Mica ar aparține aceluiasi grup (*uchi*). Pe acest apar relațiile problematice dintre narator și vecini, care la rândul lor generează reflecțiile naratorului pe tema granițelor depășite.

[\[←26\]](#)

Rădăcina unei plante agățătoare, asemănătoare cu mazărea. Pudra obținută se folosește în Japonia ca agent de îngroșare, având întrebuințări similare cu amidonul de porumb din bucătăria occidentală.

[\[←27\]](#)

Îmbrăcăminte tipică pentru orice meșter japonez.

[\[←28\]](#)

Prăjitură albă din pastă de orez, nelipsită de pe masa tradițională de Anul Nou. Este formată din trei sau mai multe turte rotunde de mărimi diferite, așezate una peste cealaltă, cu cea mai mare la bază și cea mai mică în vârf.

[\[←29\]](#)

În Japonia, hainele negre de înmormântare respectă cele mai stricte reguli de protocol și eleganță.

[\[←30\]](#)

În original, Kappa - divinitate a apelor, personaj imaginar din mitologia niponă. în legende și reprezentări grafice apare ca un copil cu trăsături amfibiene (în special membrele) și cu pielea de culoare verde, care adesea joacă feste și chiar rănește oamenii.

[\[←31\]](#)

Vânt specific Japoniei, care bate pe coasta Pacificului dinspre nordul arhipelagului și anunță sosirea iernii.

Table of Contents

[Notes](#)

Table of Contents

Notes	97
-------	----